

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
VALSTSTIESĪBU ZINĀTŅU KATEDRA

**SUBJEKTĪVĀS TIESĪBAS IEBILST PRET IEPIRKUMA
LĪGUMU, KAS NOSLĒGTS NEPIEMĒROJOT LIKUMĀ
NOTEIKTĀS PROCEDŪRAS**

MAĢISTRA DARBS

Autore: **Arita Vendta**

Studenta apliecības Nr.: al05082

Darba vadītājs: Doc., dr.iur. Edvīns Danovskis

Rīga 2019

ANOTĀCIJA

Līgumslēgšanas tiesību nelikumīga tieša piešķiršana ir vissmagākais pārkāpums publisko iepirkumu jomā, kura novēršanai paredzēts tiesību aizsardzības līdzeklis – iepirkuma līguma atzīšana par spēkā neesošu. Maģistra darba mērķis ir identificēt problēmas, kas saistītas ar subjektīvo tiesību konstatēšanu pieteikuma par iepirkuma līgumu iesniegšanai. Darba ietvaros tiek aplūkots iepirkuma līguma pārsūdzēšanas tiesību institūts, analizēti pieteikuma par iepirkuma līgumu procesuālie aspekti, kā arī līguma atzīšanas par spēkā neesošu sekas un zaudējumu atlīdzības iespējas.

ES tiesas un Augstākās tiesas nolēmumu izpēte un citu valstu pieredzes aplūkošana autorei ļāvusi izdarīt secinājumus par būtiskākajiem problēmjasautājumiem, kas saistīti ar subjektīvajām tiesībām iebilst pret iepirkuma līgumu, kā arī piedāvāt risinājumus iepirkuma līguma pārsūdzības institūta efektivitātes uzlabošanai.

Atslēgvārdi: līguma spēkā neesamība, nelikumīga tieša līgumslēgšanas tiesību piešķiršana, pieteikums par iepirkuma līgumu, *Locus standi*, pagaidu aizsardzība, alternatīvas sankcijas, zaudējumu atlīdzība

ABSTRACT

The remedy of ineffectiveness was introduced to preclude illegal direct award, that is the most serious breach in the field of public procurement. The aim of thesis is to identify problems concerned with recognition of standing to submit application on ineffectiveness of procurement contract. Ineffectiveness application and procedural aspects has been analysed as well as consequences and possible claim for damages has been observed in the thesis.

Exploration of CJEU and Supreme court's rulings and experience from other EU member states has allowed author to draw conclusions on main problem aspects of standing and to offer solutions on improving the effectiveness of this remedy.

Keywords: ineffectiveness, illegal direct award, application on procurement contract, *Locus standi*, interim measures, alternative sanctions, damages

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	4
1. Tiesiskās aizsardzības līdzekļi publisko iepirkumu jomā	8
2. Līguma spēkā neesība kā tiesiskās aizsardzības līdzeklis	12
3. Nelikumīga tieša līgumslēgšanas tiesību piešķiršana	16
3.1. Iepirkuma likumā noteikto procedūru nepiemērošana.....	16
3.2. Nepamatota likumā noteikto izņēmumu piemērošana	17
3.3. Nepamatota sarunu procedūras piemērošana.....	18
3.4. Nepamatota iepirkuma sadalīšana	19
3.5. Nepieļaujamu iepirkuma līguma grozījumu veikšana	21
4. Pieteikums par iepirkuma līgumu	24
4.1. Jurisdikcijas apsvērumi.....	24
4.2. Pieteikuma priekšmets	28
4.3. <i>Locus standi</i>	30
4.4. Procesuāli apsvērumi	36
4.5. Pagaidu aizsardzība.....	39
5. Līguma atzīšana par spēkā neesošu	43
5.1. Alternatīvas sankcijas	43
5.2. Sekas līguma spēkā neesamībai	45
5.3. Tiesības uz zaudējumu atlīdzību	49
Kopsavilkums (secinājumi)	55
Izmantotās literatūras un avotu saraksts	59
Normatīvie akti	59
Judikatūra	60
Juridiskā literatūra	65
Citi avoti	66

IEVADS

Publiskā iepirkuma tiesības balstās nepieciešamībā padarīt valsts līdzekļu izlietojumu efektīvāku. Augstāku izmaksu efektivitāti ir iespējams sasniegt tad ja tirgū ir lielāka konkurence, tādā veidā ir iespējas saņemt labākas kvalitātes precī vai pakalpojumu par iespējami zemāku cenu. Vienlaikus, izdevumu efektivitātes interese katrā valstī kopā ar Eiropas Savienības (turpmāk – ES) iekšējā tirgus principu ievērošanas interesi ir bijusi pamatā publisko iepirkumu tiesību regulējumam, kāds tas pastāv šobrīd. Tādā veidā publiskais iepirkums ir kļuvis par instrumentu, lai īstenotu ES iekšējā tirgus mērķus. Publisko iepirkumu tiesības ir viena no tām tiesību jomām, kur visuzskatāmāk redzama ES tiesību un Latvijas tiesību sinerģija. Šī joma vienlaikus ir arī ļoti dinamiska, un Publisko iepirkumu likuma piemērošana ir iespējama tikai visciešākajā saiknē ar ES tiesas aktuālo judikatūru. Vienlaikus ES dalībvalstīm ir saistošs Pasaules Tirdzniecības organizācijas Nolīgums par valsts iepirkumu (GPA), kas nodrošina atklātus, godīgus un pārskatāmus konkurences nosacījumus iepirkuma procedūrām.¹ Tomēr šī darba ietvaros GPA regulējums atsevišķi netiek apskatīts, ņemot vērā, ka tā noteikumi ir jau iekļauti ES normatīvajos aktos.

Kā skaidrots Direktīvas 2014/24/ES 1.apsvērumā, publisko līgumu² slēgšanas tiesību piešķiršanai ir jāatbilst Līguma par Eiropas Savienības darbību principiem, jo īpaši brīvas preču aprites principam, brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai.³ Direktīvu 2014/24/ES (kā arī 2014/25/ES⁴) mērķis ir garantēt, ka ekonomikas dalībnieki gūst pilnīgu labumu no Eiropas iekšējā tirgus pamatprincipiem. Tas tiek panākts ar pārredzamu un nediskriminējošu procedūru ieviešanu ES dalībvalstīs. Lai nodrošinātu vienlīdzīgas attieksmes (nediskriminācijas) principa un no tā izrietošā pārskatāmības principa ievērošanu, dalībvalstīs ir izstrādāts regulējums, kas koordinē valstu iepirkumu procedūras.

---

¹ Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) Nolīgums par valsts iepirkumu https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm [aplūkots 08.06.2018]

² Publiskie līgumi (autonoms jēdziens direktīvas izpratnē) ir līgumi par atlīdzību, kas rakstiski noslēgti starp vienu vai vairākiem ekonomikas dalībniekiem un vienu vai vairākām līgumslēdzējām iestādēm (t.i. valsts, reģionālās vai vietējās iestādes, publisko tiesību subjekti, vai šādu iestāžu un subjektu veidotas apvienības) un kuru mērķis ir būvdarbu izpilde, produktu piegāde vai pakalpojumu sniegšana (Direktīvas 2014/24/ES 2.panta pirmajā daļā sniegtās definīcijas)

³ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK. Pieņemta 26.02.2014. [02.05.2018. red.]

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK. Pieņemta 26.02.2014. [02.05.2018. red.]

Pirmkārt, vienlīdzīgas attieksmes princips pieprasa, lai pretendentiem būtu vienādas iespējas izteikt savus piedāvājumus. Tātad tas nozīmē, ka visu šo pretendentu piedāvājumiem ir jāpiemēro vienādi nosacījumi. Otrkārt, pārskatāmības (ang. *transparency*, literatūrā tulkots arī kā atklātība vai caurspīdīgums) pienākuma, kas to papildina, mērķis ir garantēt to, ka no līgumslēdzējas iestādes puses nepastāv favorītisma un patvaļības risks.⁵ Tas atbilst arī Publisko iepirkumu likuma⁶ 2.pantā noteiktajam likuma mērķim, nodrošināt (1) iepirkumu atklātumu; (2) piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu attieksmi pret tiem un (3) pasūtītāja līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot tā risku.

Tātad publisko iepirkumu jomā ir divas būtiskas intereses – budžeta intereses no vienas puses un tirgus dalībnieku intereses no otras puses. Iepirkumu līgumu slēgšana, nepiemērojot likumā noteiktas procedūras, būtiski aizskar abas šīs intereses. Līgumu nelikumīgu tiešu slēgšanu ES tiesa ir kvalificējusi kā visbūtiskāko Kopienas tiesību aktu pārkāpumu publiskā iepirkuma jomā.⁷ Lai gan šodien ir grūti iedomāties tādu tiesību nihilismu, ka pasūtītājs noslēgtu iepirkuma līgumu vispār nepiemērojot iepirkumu regulējumu, tomēr nereti rodas situācijas, kad pasūtītājs ir veicis procedūru, taču ir veikti tādi būtiski pārgrozījumi iepirkuma līgumā, kā rezultātā būtu bijusi veicama jauna procedūra, vai arī pasūtītājs nepamatoti piemērojis likumā noteiktos izņēmumus, nepamatoti sadalījis kādu iepirkumu, lai izvairītos no procedūras piemērošanas, vai citi gadījumi. Ir iespējamās arī situācijas, kad līgumu noslēdzis subjekts, kas atbilst likumā noteiktajam pasūtītāja jēdzienam, taču slēdzot līgumu iepirkumu regulējumu nav piemērojis.

Tādējādi, atbilstoši tiesību aizsardzības līdzekļi ir nozīmīgi, lai nodrošinātu pareizu materiālo tiesību iedarbību un pienācīgu vienotā tirgus funkcionēšanu. Kā norādījusi ES tiesa un vēlāk nostiprināts ES tiesību normās (sevišķi ar Direktīvu 2007/66/EK), dalībvalstīm ir jānodrošina efektīvi un ātri tiesību aizsardzības līdzekļi, lai vērstos pret nelikumīgiem pasūtītāja lēmumiem, kā arī jāparedz adekvātas un iedarbīgas sankcijas. Ar Direktīvu 2007/66/EK tostarp tika ieviests arī jauns tiesību aizsardzības līdzeklis – līguma atzīšana par spēkā neesošu, kas paredzēts kā iedarbīgs mehānisms pret nelikumīgu tiešu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

---

⁵ Eiropas Savienības Tiesas 02.06.2016. spriedums lietā Nr. C-27/15 *Pippo Pizzo*, 36.punkts, 06.11.2014. spriedums lietā *Cartiera dell'Adda*, C-42/13, 44.punkts.

⁶ Publisko iepirkumu likums: LV likums. Pieņemts 15.12.2016.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā. Pieņemta 11.12.2007. [02.05.2018.]

Maģistra darbā galvenokārt tiks analizēta problemātika, kas saistīta ar personas tiesībām pārsūdzēt iepirkuma līgumu, proti, tieši par Direktīvā 2007/66/EK paredzēto tiesību aizsardzības līdzekli – līguma atzīšanu par spēkā neesošu, kas transponēts Latvijas tiesību sistēmā kā Publisko iepirkumu likuma 73.pantā minētais pieteikums. Iepirkuma līguma pārsūdzības institūts šajā darbā tiek aplūkots tieši no vissmagākā pārkāpuma – nelikumīgas līgumu tiesas piešķiršanas – aspekta, jo tieši iepirkuma procedūras neesamība rada visvairāk problēmjautājumu minētā tiesību institūta piemērošanā. Lai gan šis tiesību institūts Latvijas tiesībās pastāv jau desmit gadus, tas tomēr nav pietiekami pētīts.

Maģistra darba mērķis ir identificēt problēmas, kas saistītas ar subjektīvo tiesību konstatēšanu. Lai sasniegtu darba mērķi, autore ir izvirzījusi tālāk minētos uzdevumus. Pirmkārt, ir jāapskata iepirkuma līguma pārsūdzēšanas kā tiesību institūta rašanās (vēsturiskais aspekts), mērķis (teleoloģiskais aspekts), kā arī jāaplūko šī tiesību institūta vieta tiesību sistēmā (sistēmiskais aspekts), tostarp pieteikuma par iepirkuma līgumu procesuālie aspekti, t.sk., pieteikuma objektīvais un subjektīvais pamats, pieteicējs (persona, kas bijusi ieinteresēta noslēgt iepirkuma līgumu), un tiesas kompetences robežas, taisot spriedumu šādā lietā. Otrkārt, šī tiesību institūta vispusīgai analīzei ir nozīmīgi ir arī apsvērt iepirkuma līguma atzīšanas par spēkā neesošu sekas un iepriekšējā tiesiskā stāvokļa restitūcijas iespējas. Ņemot vērā, ka Publisko iepirkumu 76.pants paredz iespēju prasīt zaudējuma atlīdzību, autore analizē arī zaudējumu atlīdzināšanas iespējamību, kas saistīta ar prettiesiski noslēgtiem iepirkuma līgumiem. Tikai visu šo aspektu izvērtēšana var atklāt un identificēt problēmas, kas saistītas ar subjektīvajām tiesībām iebilst pret iepirkuma līgumu, kas noslēgts nepiemērojot iepirkuma procedūras.

Autores sniegtie secinājumi attiecībā uz iepirkuma līgumu ir attiecināmi arī uz vispārīgo vienošanos. Maģistra darbā iekļautā analīze pamatā attiecas uz Publisko iepirkumu likuma regulējumu, tomēr vienlaikus secinājumi var būt attiecināmi arī uz Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumu, ciktāl tas nav pretrunā ar minētā likuma regulējumu. Lai gan arī Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums un Publiskās un privātās partnerības likums paredz iespēju iebilst pret līguma (iepirkuma vai koncesijas), ņemot vērā šo normatīvo aktu šauru piemērošanas jomu, autore minēto regulējumu neapskata, turklāt aizsardzības un drošības jomā iepirkuma līguma spēkā neesamība neizriet no Direktīvas 2007/66/EK nosacījumiem.

Darbā tiek izmantota vēsturiskā, analītiskā, salīdzinošā un induktīvā metode. Vēsturisko metodi autore izmantojusi, lai izpētītu atsevišķu normu rašanās pamatu. Analītiskā metode

izmantota pētīt publisko iepirkumu jomu regulējošos ES un nacionālos normatīvos aktus un tiesu praksi. Savukārt salīdzinošā metode izmantota, aplūkojot citu ES dalībvalstu pieredzi tiesību aizsardzības līdzekļu direktīvas nosacījumu transponēšanā un to salīdzinot ar Latvijā pastāvošo situāciju. Savukārt induktīvā metode izmantota, lai izdarītu pamatotus secinājumus.

Maģistra darbs ir starpdisciplinārs, jo aplūkojamais problēmjaucējums ir cieši saistīts ar nacionālajām administratīvā procesa tiesībām, kā arī ietilpst Eiropas Savienības tiesību jomā. Darbā izmantoti Eiropā atzītu tiesību zinātnieku, kuru pētījumu joma ir publisko iepirkumu tiesības, piemēram, K.Bovis (*Cristopher Bovis*), S.Troimera (*Steen Treumer*), R.Karantas (*Roberto Caranta*), M.Traibus (*Martin Trybus*) un citu autoru darbi un atziņas. Autore darbā aplūkojusi vismaz 44 Augstākās tiesas nolēmumus.

Maģistra darbam ir piecas nodaļas ar apakšnodaļām, kurās, lai identificētu iespējamās problēmas subjektīvo tiesību konstatēšanā, vispusīgi aplūkots līguma spēkā neesamības institūts nelikumīgas tiesas līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas aspektā, kā arī kopsavilkums, kurā norādītas aizstāvēšanai izvirzītās tēzes, un izmantoto avotu saraksts.

1. TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI PUBLISKO IEPIRKUMU JOMĀ

Satversmes 92.pants nosaka, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā un nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Šajā kontekstā “atlīdzinājums” jāsaprot plašākā nozīmē, tas ietver ne tikai zaudējumu atlīdzināšanas pienākumu un atbildību par nemantiska rakstura negatīvajām sekām, bet arī citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus to plašākajā nozīmē (atbilst angļu valodas termina *remedy* tvērumam).⁸ Efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir nozīmīgi, lai nodrošinātu pareizu materiālo tiesību iedarbību.

Lai nodrošinātu pareizu materiālo tiesību iedarbību publiskā iepirkuma jomā un pienācīgu vienotā tirgus funkcionēšanu, ES ir pieņēmusi tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvas (*Remedies directives*)⁹. Direktīvas 2007/66/ES preambulas 2.apsvērumā norādīts, ka “saskaņā ar ES tiesas nolēmumiem dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir pieejami efektīvi un ātri tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai vērstos pret līgumslēdzēju iestāžu un līgumslēdzēju subjektu lēmumiem par to, vai konkrētais līgums ir Direktīvu 2004/18/EK un 2004/17/EK konkrētajā un materiālajā darbības jomā.” Tādējādi ES tiesiskais regulējums ir vērsts uz to, lai pēc iespējas efektīvāk pakļautu tiesas kontrolei pasūtītāja darbības publisko iepirkumu jomā.

Ņemot vērā, ka ar tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvām ES likumdošana daļēji iejaucas dalībvalstu tiesību sistēmā, apsverot subsidiaritātes principa ievērošanu, Direktīvā uzsvērts, ka atbilstoši proporcionalitātes principam ir paredzēti vienīgi tādi pasākumi, kas vajadzīgi Direktīvas mērķa sasniegšanai, vienlaikus ievērojot dalībvalstu procedurālās

---

⁸ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007. gada 1. marta spriedums lietā SKA-54/2007, <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/4880>

⁹ Ar tiesisko aizsardzības līdzekļu direktīvām (*Remedies directives*) tiek saprastas šādas direktīvas:

- 1) Padomes 1989. gada 21. decembra direktīva 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām;
- 2) Padomes 1992. gada 25. februāra Direktīva 92/13/EEK ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūrām, ko piemēro subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē;
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīva 2007/66/EK ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā.

autonomijas principu.¹⁰ Tādējādi Direktīva paredz gan obligātus pasākumus, kas dalībvalstīm būtu jāievieš, kā arī izvēles aspektus, ko dalībvalstis var noteikt savās tiesību sistēmās.

Kā norāda ES tiesa, procesuālie noteikumi, kas ir piemērojami prasībām, kuras celtas dalībvalstu tiesās, valsts tiesām cik vien iespējams ir jāinterpretē tādā veidā, lai šos noteikumus varētu piemērot, veicinot mērķa garantēt to tiesību efektīvu tiesas aizsardzību sasniegšanu, kuras attiecīgajām personām izriet no ES tiesībām.¹¹

ES Tiesa, saistībā ar Direktīvas 89/665/EK piemērošanas tvērumu, norādījusi, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt efektīvu un ātru iespēju pārsūdzēt līgumslēdzēju iestāžu pieņemtos lēmumus attiecas arī uz lēmumiem, kas pieņemti bez iepirkuma procedūras un pirms formāla uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu, proti, tas attiecas arī uz lēmumu par to, vai uz konkrētu līgumu piemērojamas iepirkumu direktīvas normas (vai ietilpst direktīvas materiāltiesiskajā tvērumā). Šādas pārsūdzības iespējas ir pieejamas visām personām, kurām ir vai ir bijusi interese noslēgt attiecīgo valsts līgumu un kuras ir skāris vai varētu būt skāris potenciālais pārkāpums, turklāt no brīža, kad līgumslēdzēja iestāde ir paudusi gribu, kurai var būt tiesiskas sekas.¹²

Ar tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvām tiek sniegta iespēja vērsties tiesā gan pirms līguma parakstīšanas (tiesiskās aizsardzības līdzekļi pirms līguma noslēgšanas), gan pēc tās (tiesiskās aizsardzības līdzekļi pēc līguma noslēgšanas). Tiesiskās aizsardzības līdzekļi pirms līguma noslēgšanas ietver tiesības uz pagaidu pasākumiem¹³, obligātu nogaidīšanas termiņu no piešķiršanas lēmuma līdz līguma noslēgšanai un prasību apturēt piešķiršanas procedūru, kamēr izskata pārsūdzību, lai novērstu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Pēc līguma noslēgšanas piemērojamo tiesiskās aizsardzības līdzekļu mērķis ir pasludināt esošo līgumu par spēkā neesošu un/vai nodrošināt kompensāciju (jo īpaši, zaudējumu atlīdzību) skartajām pusēm pēc attiecīgā līguma parakstīšanas. Turklāt citi tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvu svarīgākie elementi ir automātiskā pretendentu informēšana par to, kādēļ tie netika izraudzīti,

---

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīva 2007/66/EK ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā, 34.apsvērums

¹¹ ES tiesas 13.03.2007. spriedums lietā C-432/05 *Unibet*, pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=62136&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=127802>

¹² ES Tiesas 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03 *Stadt Halle*, RPL Recyclingpark Lochau GmbH pret Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall- und Energieverwertungsanlage TREA Leuna, 41.p.

¹³ Ar pagaidu pasākumiem Direktīvas 89/665/EEK izpratnē saprot pasākumus, lai izlabotu varbūtējo pārkāpumu vai novērstu turpmāku kaitējumu attiecīgajām interesēm, tostarp pasākumus, lai apturētu valsts līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru vai nodrošinātu tās apturēšanu, vai apturētu jebkura līgumslēdzējas iestādes pieņemtā lēmuma īstenošanu, tātad pagaidu aizsardzība.

termiņu kārtība tiesvedības sākšanai un alternatīvas sankcijas (proti, līguma darbības laika saīsināšana vai naudas sodu piemērošana), ja līguma atzīšana par spēkā neesošu nav piemērojama.¹⁴

Sākotnējās direktīvās (Direktīvā 89/665/EEK un 92/13/EEK) bija iekļauti tikai tādi tiesību aizsardzības līdzekļi kā pagaidu pasākumi, nelikumīgu lēmumu atcelšana un zaudējumu atlīdzība. Taču 2007.gadā ar Direktīvu 2007/66/EK, lai uzlabotu pārskatīšanas procedūru efektivitāti, tiesisko aizsardzības līdzekļu klāsts tika papildināts ar līguma spēkā neesamības institūtu (*ineffectiveness*), alternatīvām sankcijām un obligātu nogaidīšanas termiņu. Direktīvas 2007/66/EK nosacījumi bija transponējami dalībvalstu tiesībās līdz 2009. gada 20. decembrim, tomēr Latvijā šie nosacījumi Publisko iepirkumu likumā tika iekļauti tikai ar 2010.gada 20.maija grozījumiem (attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju veiktajiem iepirkumiem, tikai ar 2010.gada 25.augusta Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumu).

Kā secināts Eiropas Komisijas ziņojumā par efektivitāti saistībā ar pārskatīšanas procedūrām publiskā iepirkuma jomā, visās dalībvalstīs pastāv noteikumi par trim obligātajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļu veidiem (pagaidu pasākumiem, atcelšanas lēmumiem un zaudējumu atlīdzību), taču to pieeja ievērojami atšķiras atkarībā no juridiskajām tradīcijām. Visas dalībvalstis paredz līguma atzīšanu par spēkā neesošu, kad pasūtītājs piešķir līguma slēgšanas tiesības bez iepriekšējas paziņojuma, ja tas nav atļauts saskaņā ar iepirkuma direktīvām. Vairums dalībvalstu ir transponējušas arī noteikumus par brīvprātīgajiem *ex ante* pārredzamības paziņojumiem, ļaujot līgumslēdzējam iestādēm izvairīties no līguma atzīšanas par spēkā neesošu.¹⁵

Apvienotajā Karalistes tiesību sistēma kā tiesiskās aizsardzības līdzeklis ir paredzēts arī prettiesiskuma konstatēšana (*establishment of breach*), proti tiesas deklarāciju par to, ka pasūtītājs ir pārkāpis publisko iepirkumu regulējumu. Birmingemas universitātes profesors Martins Traibus (*Trybus*), izmantojot medicīniskus terminus, to salīdzinājis ar ‘diagnozi’, turklāt ja ‘pacients’ no šādas ‘diagnozes’ saņem apmierinājumu, tas uzskatāms par atbilstīgu atlīdzinājumu, sevišķi tādēļ, ka šāda ‘diagnoze’ var radīt vēlamās izmaiņas uzvedībā vai radīt

---

¹⁴ Komisijas 2017.gada 24.janvāra ziņojums Nr. COM(2017) 28 Eiropas Parlamentam un Padomei par Direktīvas 89/665/EEK un Direktīvas 92/13/EEK, kuras grozītas ar Direktīvu 2007/66/EK, efektivitāti saistībā ar pārskatīšanas procedūrām publiskā iepirkuma jomā, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52017DC0028> [aplūkots 7.03.2019.]

¹⁵ Komisijas 2017.gada 24.janvāra ziņojums Nr. COM(2017) 28 Eiropas Parlamentam un Padomei par Direktīvas 89/665/EEK un Direktīvas 92/13/EEK, kuras grozītas ar Direktīvu 2007/66/EK, efektivitāti saistībā ar pārskatīšanas procedūrām publiskā iepirkuma jomā, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52017DC0028> [aplūkots 7.03.2019.]

tiesības uz zaudējumu atlīdzību. Tomēr dažkārt šim tiesiskās aizsardzības līdzeklim ir tikai ‘placebo’ efekts.¹⁶

Jāpiezīmē, ka tiesību aizsardzības līdzekļu direktīvas neattiecas uz iepirkumiem zem direktīvas sliekšņa¹⁷. Tomēr ar *Telaustria* lietu ES tiesa faktiski izveidoja sekundāro publisko iepirkumu režīmu. Kā izriet no ES tiesas secinājumiem, Līgumā par Eiropas Savienības darbību noteiktie principi attiecas arī uz tādiem iepirkumiem, kuru līgumcena ir zem direktīvas piemērošanas sliekšņa, ja tiek konstatēts, ka šādam iepirkumam ir iespējama pārrobežu interese.¹⁸ Tādēļ diskutējams ir jautājums par to, vai tiesību aizsardzības līdzekļu direktīvas varētu tikt piemērotas arī šim režīmam. Kā norāda dāņu tiesībzinātnieks Troimers (*Treumer*), sekundārais publisko iepirkumu režīms (iepirkumi, kas ir zem Direktīvas piemērošanas sliekšņa) parasti tiek noklāts ar nacionālo tiesisko režīmu,¹⁹ līdz ar to nacionālās tiesības pārsvarā paredz arī tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

---

¹⁶ Trybus M., An Overview of the United Kingdom Public Procurement Review and Remedies System with an Emphasis on England and Wales, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, p.218

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīva 2007/66/EK ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā, 2.apsvēruma

¹⁸ Eiropas Savienības Tiesas 07.12.2000. spriedums lietā C-324/98 *Telaustria*, pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=45859&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=127006>

¹⁹ Treumer S., Enforcement of the EU Public Procurement Rules: The State of Law and Current Issues, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, 31.p

2. LĪGUMA SPĒKĀ NEESĪBA KĀ TIESISKĀS AIZSARDZĪBAS LĪDZEKLIS

Iepirkuma līguma spēkā neesamība (angliski – *ineffectiveness*) kā tiesību aizsardzības līdzeklis izriet no Direktīvas 2007/66/ES (ar kuru groza Padomes Direktīvu 89/665/EEK) nosacījumiem. Lai gan tiesību aizsardzības līdzekļu direktīvu mērķis pārsvarā ir risināt situāciju pirms līguma noslēgšanas, nepieļaujot nelikumīgu līgumu slēgšanu, tomēr atsevišķās situācijās prettiesiski līgumi tiek noslēgti, un līguma spēkā neesamība ir paredzēta tieši šiem gadījumiem, īpaši ja pārskatāma iepirkuma procedūra vispār nav piemērota.

Līdz brīdim, kad tika pieņemta Direktīva 2007/66/ES, atbilstoši Direktīvas 89/665/EEK 2.panta 6.punkta otrajā daļā noteiktajam dalībvalsts varēja paredzēt, ka pēc līguma noslēgšanas, kas notiek pēc lēmuma par tā piešķiršanu, par izskatīšanu atbildīgā iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu tikai par zaudējumu atlīdzināšanu jebkurai personai, kam pārkāpuma dēļ ir nodarīts kaitējums.

Pienākumu atsevišķos gadījumos apturēt iepirkuma līguma darbību sākotnēji definēja ES Tiesa lietā C-503/04 *Commission v Germany*. ES tiesa 2007. gada 18. jūlija spriedumā norādījusi, ka, lai gan dalībvalstīm tiek atļauts paturēt spēkā tādus līgumus, kas noslēgti pretrunā ar direktīvām par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, un tādējādi ar minēto noteikumu tiek aizsargāta līgumpartneru tiesiskā paļāvība, tomēr šī noteikuma sekas nevar būt tādas, ka līgumslēdzējas iestādes rīcība pēc šādu līgumu noslēgšanas attiecībā pret trešajām personām būtu uzskatāma par saderīgu ar Kopienų tiesībām. Vācija šajā lietā tostarp atsaucās uz tiesiskās drošības un paļāvības principiem, *pacta sunt servanta* principu, kā arī īpašumtiesībām, taču ES tiesa norādīja, ka dalībvalsts nevar aizbildināties ar iekšējās tiesību sistēmas normām, praksi vai situāciju, lai attaisnotu tāda pārkāpuma turpināšanu, ko veido pakalpojumu sniegšanas brīvības pārkāpums.²⁰ Jāņem vērā, ka šajā gadījumā līgums bija noslēgts uz 30 gadiem, tādējādi līguma atcelšana šajā gadījumā tika uzskatīta par vienīgo samērīgo līdzekli. Kā norādījusi ģenerālvokāte šajā lietā, Kopienų tiesībām neatbilstoša stāvokļa saglabāšanu varēja novērst tikai atceļot attiecīgo līgumu.²¹ Minētā lieta izgaismoja problemātiku, kas saistīta ar prettiesiski noslēgtu iepirkumu līgumu spēkā esamību. Paralēli, šajā laikā notika arī Direktīvas 2007/66/EK izstrādes process.

²⁰ ES Tiesas spriedums lietā C-503/04 *Commission v Germany*, 33. un 38.punkts

²¹ Ģenerālvokātes secinājumi lietā C-503/04 *Commission v Germany*, 78.punkts

Līdzīga situācija bija izveidojusies 2010.gadā Latvijā, kad tika pieņemts Atkritumu apsaimniekošanas likums, kurā bija iekļauts pārejas noteikums, kas paredzēja atstāt spēkā līgumus, kas bija noslēgti nepiemērojot iepirkuma procedūras (Rīgā bija noslēgti atkritumu apsaimniekošanas līgumi līdz 2020.gadam, Liepājā līdz 2020.gadam, Jelgavā līdz pat 2029.gadam). Satversmes tiesa šajā situācijā secināja, ka personu tiesiskās paļāvības aizsardzība neierobežotā laikā nav samērīga ar aizskārumu.²²

Kā izriet no Direktīvas 2007/66/EK 13. un 14. apsvērumiem, parasti līgums, kas ir iznākums nelikumīgai tiešai piešķiršanai, būtu jāuzskata par spēkā neesošu. Spēkā neesamība ir visiedarbīgākais veids, lai atjaunotu konkurenci un izveidotu jaunas uzņēmējdarbības iespējas uzņēmējiem, kam nelikumīgi liegta iespēja konkurēt. Tomēr līguma spēkā neesamība nedrīkstētu būt automātiska.²³ Minētās direktīvas 21.apsvērums papildus skaidro, ka, dalībvalstīm paredzot noteikumus līguma uzskatīšanai par spēkā neesošu, sasniedzamais mērķis ir izbeigt pušu līgumā noteikto tiesību un pienākumu īstenošanu un izpildi. Sekas līguma uzskatīšanai par spēkā neesošu būtu jānosaka attiecīgo valstu tiesību aktos. Tādēļ attiecīgās valsts tiesību aktos var, piemēram, paredzēt visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku (*ex tunc*) vai, gluži otrādi, noteikt, ka atceļ vienīgi tās saistības, kas vēl būtu jāizpilda (*ex nunc*).²⁴

Ar 2010.gada 20.maija grozījumiem Publisko iepirkumu likums tika papildināts ar šo jauno institūtu – iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu no tās noslēgšanas brīža vai atcelšana no tiesas sprieduma spēkā stāšanās brīža vai tās termiņa saīsināšana īpašos gadījumos jeb t.s. pēclīgumiskā pārskatīšanas procedūra.²⁵ Likumdevējs kā pamatprincipu līguma spēkā neesamībai ir izvēlējis *ex tunc* pieeju, proti, visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku.

---

²² Satversmes tiesas 2012. gada 6. decembra spriedums lietā Nr. 2012-01-01 „Par Atkritumu apsaimniekošanas likuma pārejas noteikumu 12. punkta, ciktāl tas attiecas uz līgumiem, kas noslēgti, nepiemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumu vai neatbilstoši normatīvajiem aktiem par publisko iepirkumu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam”, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=/wp-content/uploads/2016/02/2012-01-01_Spriedums.pdf, 17.p.

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā 13., 14.apsvērums

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā 21.apsvērums

²⁵ Nosaukums “pēclīgumiskā pārskatīšanas procedūra” nav autore izdomāts termins, šādu tiesas procesa par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu nosaukumu ir piedāvājis likumdevējs likumprojekta “Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” anotācijā <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/55ECE286BEC44E38C22576A1002CEBD8?OpenDocument>

Lai nodrošinātu tiesisko stabilitāti, un “izvairītos no juridiskas nenoteiktības, ko var radīt spēkā neesamība”²⁶, Direktīva 2007/66/EK nosaka, ka dalībvalstīm būtu jāparedz, ka spēkā neesamību nekonstatē gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde uzskata, ka līguma slēgšanas tiesību tieša piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī ir pieļaujama saskaņā ar Direktīvām 2004/18/EK un 2004/17/EK, un ir piemērojis obligāto nogaidīšanas termiņu, kas ļauj nodrošināt efektīvu tiesisko aizsardzību. Nogaidīšanas termiņa ievērošanu nodrošina Direktīvas 2007/66/EK 3.a pantā noteiktais brīvprātīgais *ex ante* pārskatāmības paziņojums, kurā ietverams pamatojums līguma slēgšanas tiesību tiešai piešķiršanai.

Brīvprātīgais *ex ante* pārskatāmības paziņojums Latvijas tiesību sistēmā transponēts kā Publisko iepirkumu likuma 30.pantā minētais brīvprātīgais paziņojums par iepirkuma līgumu. Publisko iepirkumu likums paredz, ka pasūtītājs var iesniegt publicēšanai brīvprātīgu paziņojumu par iepirkuma rezultātiem likuma 3., 4. vai 5. pantā minētajos gadījumos (proti, likuma vai procedūru piemērošanas izņēmuma gadījumos) vai sarunu procedūras gadījumā. Likums arī skaidro, ka šo paziņojumu publicē, lai ieinteresētās personas varētu apstrīdēt tāda iepirkuma pamatotību, kas pasūtītāja kļūdas dēļ veikts, nepiemērojot atbilstošu iepirkuma procedūru un npublicējot paziņojumu par līgumu, un vienlaikus lai novērstu šā likuma 75. pantā minētās sekas, proti iepirkuma atzīšanu par spēkā neesošu. Brīvprātīgais paziņojums rada lielāku tiesisko stabilitāti, jo iepirkuma līguma pārsūdzības termiņš šādā gadījumā ir samazināts - 30 dienas pēc brīvprātīgā paziņojuma publicēšanas dienas, atšķirībā no parastās kārtības – kas paredz 6 mēnešus. Direktīvas 2007/66/EK 25.apsvērumā skaidro, ka nepieciešamība noteikt saprātīgu obligātu noilguma termiņu pārskatīšanai, kuras mērķis ir konstatēt līguma spēkā neesamību, ir pamatota ar vajadzību pastāvīgi nodrošināt līgumslēdzēju iestāžu un līgumslēdzēju subjektu pieņemto lēmumu juridisko noteiktību.

Kā norādīts EK pētījumā, vairums dalībvalstu ir transponējušas noteikumus par brīvprātīgajiem *ex ante* pārredzamības paziņojumiem, ļaujot līgumslēdzējām iestādēm izvairīties no līguma atzīšanas par spēkā neesošu. Saskaņā ar vietnē TED pieejamo informāciju šā paziņojuma izmantošana kopš 2010. gada bijusi salīdzinoši stabila un katru gadu tikuši publicēti aptuveni 10 000 paziņojumu.²⁷ Iepirkumu uzraudzības tīmekļa vietnē

---

²⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā. Pieņemta 11.12.2007., 26.apsvērumā

²⁷ Komisijas 2017.gada 24.janvāra ziņojums Nr. COM(2017) 28 Eiropas Parlamentam un Padomei par Direktīvas 89/665/EEK un Direktīvas 92/13/EEK, kuras grozītas ar Direktīvu 2007/66/EK, efektivitāti saistībā ar pārskatīšanas procedūrām publiskā iepirkuma jomā, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52017DC0028> [aplūkots 7.03.2019.]

Publikāciju vadības sistēmā, atlasot paziņojumus pēc pazīmes “brīvprātīgs paziņojums par iepirkuma rezultātiem”, redzams, ka 2018.gadā šāds paziņojums publicēts 25 reizes, no kurām 22 publikācijas attiecas uz sarunu procedūru, savukārt 2017.gadā brīvprātīgais paziņojums publicēts 50 reizes, ko kurām 41 gadījums saistīts ar sarunu procedūras piemērošanu. Jāsecina, ka šis paziņojums netiek aktīvi izmantots gadījumos, kad pasūtītājs neveic iepirkuma procedūru, piemērojot likumā noteiktos izņēmumus.

EK pētījums arī atklāj, ka lielākā daļa dalībvalstu precīzi ievēro tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvu nosacījumus attiecībā uz termiņiem, kas piemērojami prasībām par spēkā neesamības atzīšanu. Atsevišķas valstīs noteikts, ka piešķiršanas lēmuma publicēšanas un paziņošanas diena ir 30 dienu termiņa sākums, lai gan Direktīvas 2007/66/EK nosacījumi paredz, ka 30 kalendārās dienas skaita no nākamās dienas pēc dienas, kad paziņojums publicēts. Jebkurā gadījumā, ja lēmums netiek publicēts vai paziņots, visas dalībvalstis nosaka sešu mēnešu termiņu no nākamās dienas pēc līguma noslēgšanas.²⁸

ES tiesas ģenerālvokāts Īvs Bots [*Yves Bot*] norādījis, ka ar brīvprātīgā paziņojuma institūtu radītā līguma juridisko seku saglabāšana balstās pieņēmumā par līgumslēdzēja iestādes labticību un tās mērķis ir nodrošināt līguma slēdzēju pušu tiesisko noteiktību. Tādēļ tiesai būtu jāpārbauda iemesli, kas līgumslēdzējai iestādei – loģiski un godīgi – varējuši likt uzskatīt, ka tai ir tiesības piešķirt līguma slēgšanas tiesības bez paziņojuma par paredzamo publisko iepirkumu publicēšanas, un jānošķir labticīgi pieļauta kļūda no publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas noteikumu tīša pārkāpuma. Proti, nedrīkstētu pieļaut situāciju, kad pasūtītājs šo institūtu izmanto ļaunprātīgi, lai paātrinātu iepirkuma līguma noslēgšanu. Šādā gadījumā dalībvalstīm nevar liegt iespēju pasludināt līgumu par spēkā neesošu, pretējā gadījumā līgumslēdzēja iestāde varētu brīvi neievērot likumā noteiktos publicēšanas un konkursa izsludināšanas nosacījumus, attiecīgi tikai atlīdzinot zaudējumus cietušajam saimnieciskās darbības subjektam. Šāda interpretācija noteikti apdraudētu mērķus, ko Savienības likumdevējs vēlējis sasniegt.²⁹

---

²⁸ Komisijas 2017.gada 24.janvāra ziņojums Nr. COM(2017) 28 Eiropas Parlamentam un Padomei par Direktīvas 89/665/EEK un Direktīvas 92/13/EEK, kuras grozītas ar Direktīvu 2007/66/EK, efektivitāti saistībā ar pārskatīšanas procedūram publiskā iepirkuma jomā, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52017DC0028> [aplūkots 7.03.2019.]

²⁹ Ģenerālvokāta secinājumi ES tiesas lietā C-19/13 *Ministero dell'Interno v. Fastweb SpA*, pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=150801&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2710322>, 82.-94.p

3. NELIKUMĪGA TIEŠA LĪGUMSLĒGŠANAS TIESĪBU PIEŠĶIRŠANA

3.1. Iepirkuma likumā noteikto procedūru nepiemērošana

Publisko iepirkumu likuma 73.panta pirmā daļa nosaka, ka pieteikumu par iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu, to noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās termiņa saīsināšanu (turpmāk – pieteikums par iepirkuma līgumu) var iesniegt šā likuma 74. panta pirmajā daļā minētajos gadījumos. Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmā daļā minēti būtiski pārkāpumi, kuru dēļ ir iespējams pieteikums par iepirkuma līgumu – pamatā atbilstošas procedūras neveikšana un nogaidīšanas termiņa vai aizlieguma slēgt iepirkuma līgumu neievērošana. Ņemot vērā, ka šī darba mērķis aplūkot tieši nelikumīgas tiešas piešķiršanas gadījumus, šī darba kontekstā ir aplūkojami divi no Publisko iepirkumu likuma 74.pantā minētajiem gadījumiem. Pirmkārt, ja līgums noslēgts nepiemērojot šā likuma 8. panta pirmajā daļā noteiktās iepirkuma procedūras vai šā likuma 10. pantā minēto iepirkuma veikšanas kārtību, ja pasūtītājam tā bija jāpiemēro, un otrkārt, ja iepirkuma līgums noslēgts, nepamatoti piešķirot tiesības slēgt iepirkuma līgumu bez paziņojuma par līgumu publicēšanas Iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļvietnē vai Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī, ja iepirkuma līgumcena ir vienāda ar Ministru kabineta noteiktajām līgumcenu robežvērtībām vai lielāka.

Nelikumīga iepirkuma līguma slēgšanas tiesību tieša piešķiršana var rasties gadījumos, kad pasūtītājs:

- 1) nepamatoti piemērojis Publisko iepirkumu likumā minētos izņēmumus;
- 2) nepareizi noteicis paredzamo līgumcenu, tādējādi izraugoties nepareizu iepirkuma procedūru vai to nepiemērojot vispār;
- 3) nepareizi noteicis iepirkuma līguma veidu – piegādes/pakalpojuma līgums vai būvdarbu līgums, ņemot vērā, ka atkarībā no līguma veida atšķiras arī sliekšņi piemērojamajām procedūrām;
- 4) nepamatoti sadalījis iepirkums, lai izvairītos no iepirkuma procedūras piemērošanas, tai skaitā gadījumi, kad pasūtītāja struktūrvienības, bez patstāvīgas atbildības par iepirkumu veikšanu, noslēgušas atsevišķus līgumus;
- 5) nepamatoti piemērojis sarunu procedūru;

6) veicis nepieļaujami iepirkuma līguma grozījumi.

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka neatkarīgi no apsvērumiem, kuru dēļ pasūtītājs nav piemērojis publiskā iepirkuma procedūru, šāds lēmums tomēr ir pakļauts kontrolei, uz to norāda ES tiesiskais regulējums un ES Tiesas prakse.³⁰ Izskatot prasījumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu uz pieteikumā norādītā pamata, tiesai jāpārbauda, vai iestāde pamatoti nepiemēroja publiskā iepirkuma procedūru.³¹ Iepirkuma procedūras nepiemērošanas tiesiskuma pārbaudes ietvaros izvērtējams, vai konkrētajā gadījumā ir konstatējami visi no tiesību normām izrietošie priekšnoteikumi, kas ļauj pasūtītājam noslēgt pakalpojumu līgumu, nerīkojot iepirkuma procedūru.³²

Augstākā tiesa arī norāda, ka “argumenti, ka iepirkuma līguma noslēgšanas steidzamība vai jebkādi pasūtītāja likumā noteiktie pienākumi varētu attaisnot Publisko iepirkumu likuma normu ignorēšanu un faktiskajai situācijai atbilstoša iepirkuma procedūras neievērošanu, ir absurdi. [...] Publisko iepirkumu likuma piemērošana konkrētam iepirkumam ir atkarīga tikai no līgumcenas un priekšmeta, nevis pasūtītāja grūtībām šo normu ievērošanā.”³³

3.2. Nepamatota likumā noteikto izņēmumu piemērošana

Publisko iepirkumu likums paredz virkni likuma piemērošanas izņēmumu (3.pants) un procedūru piemērošanas izņēmumu, ja līgumcena ir mazāka par iepirkuma līgumiem Ministru kabineta noteiktajām līgumcenu robežvērtībām (5.pants). Vēl viens no izņēmumiem iepirkumu regulējuma piemērošanai ir „iekšēji darījumi” (*in-house*), šajā gadījumā pasūtītājam nav pienākums piemērot līguma piešķiršanas procedūras. “Iekšēju darījumu” regulējums iekļauts Publisko iepirkumu likuma 4.pantā. Kā skaidro Augstākā tiesa, šis izņēmums ir pamatots tieši ar publisko tiesību subjekta rīcības brīvību tautsaimniecībā nozīmīgu pakalpojumu sniegt pašam vai ar tieši pakļautas komercsabiedrības palīdzību, nevis nodot trešajai personai.³⁴ ES tiesa ir izvirzījusi divus kritērijus, kas izvērtējami, lai secinātu, vai līgums uzskatāms par “iekšēju darījumu” – pirmkārt, vai pasūtītājs pār kapitālsabiedrību

³⁰ Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmumu SKA-903/2012 (Lieta Nr. 6-70045412/2), 9.punkts

³¹ Augstākās tiesas 2013.gada 23.aprīļa lēmums SKA- 497/2013 (Lieta Nr.6-80002513/22), 5.punkts, nav publicēts

³² Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmumu SKA-903/2012 (Lieta Nr. 6-70045412/2), 10.punkts, Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa lēmums SKA-1046/2017 (Lieta nr. 670004317) 6.punkts

³³ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmums SKA-494/2013 (Lieta Nr. A420513511), 10.punkts, nav publicēts.

³⁴ Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmumu SKA-903/2012 (Lieta Nr. 6-70045412/2), 10.punkts

īsteno tādu pašu kontroli kā pār savām paša struktūrvienībām, un otrkārt, vai kapitālsabiedrība būtisku savas darbības daļu veic par labu tai iestādei, kam pieder tās kapitāldaļas.³⁵

Kā norāda Troimers, nacionālās tiesas līdzīgi kā ES tiesa, vērtējot vai publiskā iepirkuma regulējums ir pārkāpts, parasti atzīst pasūtītājiem plašu rīcības brīvību.³⁶ Tomēr gadījumos, kad iepirkuma procedūra nav piemērota, ir grūti runāt par pasūtītāja rīcības brīvību (izņēmums ir “iekšēji darījumi” jeb *in-house* iepirkumi, kas ir uzskatāmi par pasūtītāja rīcības brīvības aspektu iepirkuma regulējuma piemērošanā), jo iepirkumu direktīvas un arī Publisko iepirkumu likuma materiāltiesiskais tvērums ir objektīvi konstatējams³⁷ un jebkurš līgums vai nu ir vai nav šī regulējuma tvērumā.

Jāpiemin, ka izņēmumu piemērošanas gadījumā Publisko iepirkumu likuma 30.panta paziņojums var būt efektīvs līdzeklis, lai izvairītos no līguma spēkā neesamības, ja attiecīgais izņēmums piemērots nepamatoti. Sākotnēji likumā bija noteikts, ka brīvprātīgo paziņojumu par iepirkuma rezultātiem var iesniegt tad, kad pasūtītājs piemērojis Publisko iepirkumu likuma 3. un 5.pantā minētos izņēmumus, taču ar 2018.gadā veiktajiem grozījumiem³⁸ iekļauta iespēja šo paziņojumu iesniegt arī par “iekšēju darījumu” slēgšanu saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 4.pantu.

3.3. Nepamatota sarunu procedūras piemērošana

Vēl viens no būtiskiem pārkāpumiem, kura dēļ var būt pieļaujama pieteikuma par iepirkuma līgumu iesniegšana ir nepamatota sarunu procedūras piemērošana. Sarunu procedūra atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 1.panta 30.punktam definēta kā iepirkuma procedūra, kurā pasūtītājs, iepriekš npublicējot paziņojumu par līgumu, apspriežas ar paša izraudzītiem piegādātājiem un ar vienu vai vairākiem no viņiem rīko sarunas par iepirkuma līguma noteikumiem. Šī procedūra piemērojama tikai izņēmuma gadījumos, kas minēti Publisko iepirkumu likuma 8.panta septītajā daļā.

---

³⁵ Eiropas Savienības Tiesas 1999.gada 18.novembra sprieduma lietā C-107/98 Teckal Srl un Comune di Viano, Azienda Gas-Acqua Consorziale (AGAC) di Reggio Emilia 50.punkts

³⁶ Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, 31.p

³⁷ Šis dažkārt nav viegls uzdevums, noteikt vai kāds līgums atrodas iepirkumu direktīvas materiāltiesiskajā tvērumā, taču ES tiesa šim jautājumam ir pievērsusies gana bieži un ir sniegusi saistošu skaidrojumu gan uz atsevišķiem līgumu veidiem, gan attiecībā uz kritērijiem vispār. Jautājums par iepirkuma līguma definēšanu ir atsevišķas izpētes vērts.

³⁸ 2018.gada 26.aprīļa grozījumi Publisko iepirkumu likumā

Tiesu praksē atrodami vairāki gadījumi, kad persona iebildusi pret iepirkuma līgumu, kas noslēgts, piemērojot sarunu procedūru. Šādā gadījumā tiesa izvērtē, vai pasūtītājs pamatoti piemērojis sarunu procedūru, proti, vai ir iestājušies likumā noteiktie priekšnoteikumi sarunu procedūras izmantošanai.

Kādā lietā, kur pasūtītājs veica sarunu procedūru, pamatojoties uz ierobežoto konkurenci, lai iegādātos konkrētas preces, tiesa atzina, ka konkurences ierobežojumus ir radījis pats pasūtītājs ar savu rīcību. Tādējādi tiesa ir secinājusi, ka pasūtītājs nepamatoti piemērojis sarunu procedūru. Lai gan pasūtītājam ir rīcības brīvība noteikt prasības attiecībā uz iepirkuma priekšmetu, pasūtītāja rīcība nevar būt patvaļīga. Šajā lietā Augstākā tiesa ir norādījusi, ka “pasūtītāja izvēlēm gan iepirkuma procedūras rīkošanā, gan iepirkuma prasību noteikšanā jābūt objektīvi pamatotām. Jo īpaši minētais attiecas uz tādiem gadījumiem, kuros tieši pasūtītāja izvēļu dēļ tiek nonākts pie tādas iepirkuma procedūras vai priekšmeta izvēles, kas būtiski ierobežo vai izslēdz konkurenci.”³⁹

Arī sarunu procedūras piemērošanas gadījumā pasūtītājam ir iespēja samazināt līguma apstrīdēšanas termiņu un izvairīties no līguma atzīšanas par spēkā neesošu, ja tas publicē brīvprātīgo paziņojumu.

3.4. Nepamatota iepirkuma sadalīšana

Publisko iepirkumu likuma 11.panta ceturrtā daļa nosaka, ka nav atļauts sadalīt daļās būvdarbu projektus, paredzamās piegādes vai pakalpojumus, lai izvairītos no iepirkuma vai attiecīgās iepirkuma procedūras piemērošanas. Iepirkuma priekšmeta nepamatota sadalīšana var būt par pamatu, lai persona iesniegtu pieteikumu par iepirkuma līgumu.

Augstākā tiesa, pievienojoties Administratīvās rajona tiesas secinājumiem, atzinusi, ka arī gadījumos, kad pasūtītājs, pārkāpjot Publisko iepirkumu likuma 9.panta ceturrtās daļas nosacījumus (*likums, kas bija spēkā līdz 2017.gada 28.februārim*), ir noslēdzis vairākus atsevišķus līgumus par vienotu pakalpojumu, kuru kopējā līgumcena pārsniedz Publisko iepirkumu likumā noteikto procedūru piemērošanas sliekšni, pastāv Publisko iepirkumu likuma 85.²panta pirmās daļas 1.punktā minētais pamats iepirkuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu.⁴⁰ Minētajā lietā pašvaldība bija sadalījusi savu iestāžu gada pārskata revīzijas

³⁹ Augstākās tiesas 2018.gada 23.marta lēmums SKA-1060/2018 (Lieta Nr. A42033931), 23.punkts

⁴⁰ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmums SKA-494/2013 (Lieta Nr. A420513511), nav publicēts.

pakalpojumu iepirkumu tā, ka formāli šos iepirkumus veica katra iestāde pati, taču faktiski atbildīga par iepirkuma veikšanu bija pati pašvaldība. Šī un šim līdzīgu gadījumu dēļ, Publisko iepirkumu likuma 11.pants ar 2019.gada 14.februāra grozījumiem papildināts ar (2¹) daļu, kur tieši regulēts šis jautājums, paredzot pienākumu līgumcena ņemt vērā arī visu struktūrvienību iepirkumus, ja vien šai struktūrvienībai nav noteikta patstāvīga atbildība par iepirkumu.

Kādā citā lietā, pieteicēja ir bijusi iepirkuma procedūrā uzvarējusi persona, kura pieteikumā norādījusi uz iepirkuma nepamatotu sadalīšanu, un kas savu tiesisko interešu aizskārumu saredz tajā, ka pieteicēja iepirkuma procedūras īpatnību dēļ ir ierobežota iebilst pret citos saistītajos iepirkumos pieņemtajiem nelabvēlīgajiem lēmumiem. Šī persona iesniegusi pieteikumu par procesuālo pārkāpumu saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184.panta otro daļu. Šajā lietā Augstākā tiesa norādījusi, ka pieteicēja savu mērķi varētu sasniegt ar Publisko iepirkumu likumā iekļauto pieteikumu par iepirkuma līgumu, jo neatbilstīgas iepirkumu procedūras piemērošana ir viens no Publisko iepirkumu likumā noteiktajiem pamatiem pieteikuma iesniegšanai par līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Ja tiesa piekristu pieteicējas argumentiem par pieteikuma priekšmeta nepamatotu sadalīšanu un tādēļ apmierinātu pieteicējas pieteikumu šādā lietā, tiktu sasniegts arī otrs norādītais mērķis – līdzīgas situācijas turpmāka neatkārtošana.⁴¹

Iepriekš Augstākā tiesa ir norādījusi, ka “argumenti par iespējamu iepirkuma nepamatotu sadalīšanu, lai līgumcena nepārsniegtu Ministru kabineta noteiktās robežas, neietekmē secinājumu par pieteikuma pieļaujamību.” Šāds secinājums izdarīts izskatot blakus sūdzību par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja veikto iepirkumu. Tiesa norādījusi, ka, lai arī likums paredz, ka nav atļauts paredzamos būvdarbu projektus, piegādes vai pakalpojumus sadalīt, lai izvairītos no šā likuma normu piemērošanas, no tiesību normām neizriet iespēja administratīvajai tiesai šādā gadījumā pieņemt pieteikumu.⁴² Tas skaidrojams ar to, ka tikai 2010.gada otrajā pusē stājās spēkā Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju likums, kurā ietvertas normas par pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Kādā citā lietā, konstatējot nepārprotamu saistību starp zemes nomas līgumu, ko pasūtītājs ir noslēdzis bez iepirkuma procedūras veikšanas, un drīz pēc tam izsludināto iepirkuma procedūru, kur iepirkuma priekšmets ir atkritumu šķirošana apglabāšanai, Augstākā tiesa secināja, ka zemes nomas līgums ir mākslīgi nodalīts no pārējā iepirkuma projekta. Likums nosaka, ka nav atļauts sadalīt daļās paredzamos projektus, piegādes un

---

⁴¹ Augstākās tiesas 2014.gada 16.aprīļa lēmums SKA – 540/2014 (Lieta Nr.6-70000714/22), 9.punkts.

⁴² Augstākās tiesas 2011.gada 10.maija lēmums SKA-544/2011 (Lieta Nr. A7052010/18), 10.punkts

pakalpojumus, lai izvairītos no likuma piemērošanas. Attiecīgi, neskatoties uz to, ka zemes nomas līgums nav publisko tiesību līgums un strīdi, kas saistīti ar zemes nomu, parasti nav skatāmi administratīvā procesa kārtībā, Augstākā tiesa secināja, ka pieteikums par strīdus līguma spēkā esību ir izskatāms administratīvā procesa kārtībā, tostarp norādot, ka administratīvajā tiesā nav jāvērtē nomas līgums kā tāds, bet gan līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas un tā noslēgšanas process.⁴³

Autore uzskata, ka gadījumos, kad pieteicēja norādītie apstākļi ar lielu iespējamību liecina par iepirkuma priekšmeta nepamatotu sadalīšanu, lai izvairītos no likumā noteikto procedūru piemērošanas vai stingrākas procedūras piemērošanas, tiesai šāds pieteikums būtu noteikti jāpieņem un, izskatot lietu pēc būtības, *ex officio* jāpārbauda pieteikumā apstākļi. Jāņem vērā, ka pieteicējiem nepamatotas iepirkuma sadalīšanas gadījumos var nebūt pieejama pietiekama informācija par visiem pasūtītāja noslēgtajiem līgumiem, sevišķi, ja līgumi noslēgti vispār nepiemērojot publisko iepirkumu regulējumu.

3.5. Nepieļaujama iepirkuma līguma grozījumu veikšana

Kā jau minēts, arī iepirkuma līguma grozījumi atsevišķos gadījumos var būt vērtējami kā pamats pieteikumam par iepirkuma līgumu, piemēram, ja veikti grozījumi sākotnējā iepirkumā, pagarinot pakalpojuma līguma izpildes termiņu,⁴⁴ būtiski grozīta līguma izpildes tehnoloģija⁴⁵, vai citi gadījumi. Šādā gadījumā iepirkuma līgums, kuru pieteicējs pārsūdz, ir nevis sākotnējais iepirkuma līgums, bet gan attiecīgie šā līguma grozījumi.

ES tiesa lietā C-496/99P *Succhi di Frutta*⁴⁶ secināja, ka vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības princips ierobežo iepirkuma līguma grozīšanas iespējas, tādēļ nebūtu pieļaujami būtisku līguma nosacījumu pārgrozījumi (izņemot, ja tie iepriekš detalizēti atrunāti un iepriekš zināmi visiem pretendentiem). Vēlāk līdzīgi secinājumi tika izdarīti arī lietā C-545/06 *pressetext Nachrichtenagentur GmbH*⁴⁷, kur ES tiesa skaidri noteica, ka jebkuri

---

⁴³ Augstākās tiesas 2012.gada 8.oktobra lēmums SKA-678/2012 (Lieta Nr.6-70015612), 9.-10.punkts

⁴⁴ Piemēram, skat. Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa lēmums SKA-1046/2017 (lieta Nr. 670004317), Augstākās tiesas 2018.gada 12.februāra lēmums SKA-903/2018 (Lieta Nr. 6-70045412/2).

⁴⁵ Augstākās tiesas 2018.gada 20.februāra lēmums SKA-932/2018 (Lieta Nr.A420143417)

⁴⁶ ES tiesas 29.04.2004. spriedums lietā C-469/99p *CAS Succhi di Frutta*, 117., 121., 125.p., pieejams: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=49126&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=29210> [skatīts 15.03.2019.]

⁴⁷ ES tiesas 19.06.2008. spriedums lietā *pressetext Nachrichtenagentur GmbH*, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0454> [skatīts 15.03.2019.]

grozījumi, kas veikti publiskā iepirkuma līgumā tā spēkā esamības laikā, ir jauna līguma slēgšanas tiesību piešķiršana tad, ja to noteikumi ir būtiski atšķirīgi no sākotnējā līguma un līdz ar to liecina par pušu vēlēšanos mainīt būtiskus šī līguma noteikumus. Spēkā esošā līguma grozījumi ir uzskatāmi par būtiskiem, ja ar tiem tiek ieviesti nosacījumi, saskaņā ar kuriem, ja tie būtu bijuši sākotnējā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, tajā būtu varējuši piedalīties arī citi pretendenti, nevis tikai sākotnēji atlasītie. Šajā lietā ES tiesa arī definēja kritērijus, kā vērtēt vai izmaiņas uzskatāmas par būtiskām, tostarp, ja maina piegādātāju loku, pieļauj atšķirīgu piedāvājumu iesniegšanu, paredz papildus darbus, vai maina ekonomisko līdzsvaru par labu piegādātājam.⁴⁸ Šīs atziņas vēlāk tika pozitīvētas Direktīvā 2014/24/EK, un transponētas Publisko iepirkumu likumā.

Publisko iepirkumu likuma 61.pants *numerus clausus* regulē iepirkuma līguma grozījumu pieļaujamības gadījumus. Šī panta pirmajā daļā noteikts, ka grozījumi ir pieļaujami, ja tie nemaina iepirkuma līguma vispārējo raksturu (veidu un iepirkuma procedūras dokumentos noteikto mērķi) un atbilst vienam no šādiem gadījumiem: (1) grozījumi ir nebūtiski; (2) grozījumi ir būtiski un tiek izdarīti tikai likumā paredzētajos gadījumos; (3) grozījumi tiek *de-minimis* ietvaros neatkarīgi no tā, vai tie ir būtiski vai nebūtiski.

Būtiski grozījumi ir pieļaujami tikai šādos gadījumos: 1) iepirkuma procedūras dokumenti un iepirkuma līgums vai vispārīgā vienošanās skaidri un nepārprotami paredz grozījumu iespēju, nosacījumus, ar kādiem grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību; 2) pasūtītājam ir nepieciešami papildu būvdarbi, pakalpojumi vai piegādes, kas nebija iekļauti sākotnējā iepirkumā, un piegādātāja maiņa radītu būtisku izmaksu pieaugumu, un to nevar veikt tādu ekonomisku vai tehnisku iemeslu dēļ kā aizvietojamība vai savietojamība ar jau sākotnējā iepirkumā iegādāto aprīkojumu, pakalpojumiem vai iekārtām, vai piegādātāja maiņa radītu ievērojamas grūtības; 3) iepirkuma līguma grozījumi ir nepieciešami tādu iemeslu dēļ, kurus pasūtītājs iepriekš nevarēja paredzēt; 4) ar komerciesībās regulētajiem komersantu reorganizācijas un uzņēmuma pārejas gadījumos. Iepirkuma līguma grozījumu apjomu tostarp ierobežo arī, tas, ka 61.panta ceturrtā daļa paredz, ka līgumcenas pieaugums, ko noteic kā visu secīgi veikto grozījumu naudas vērtības summu, nevar pārsniegt 50 procentus no sākotnējās iepirkuma līguma līgumcenas attiecībā uz katru gadījumu, kas minēts šā panta trešās daļas 2. un 3. punktā.

---

⁴⁸ ES tiesas 19.06.2008. spriedums lietā *pressetext Nachrichtenagentur GmbH*, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A62006CJ0454> [skatīts 15.03.2019.] 37.p.

Ja pasūtītājs rīkojies *ultra vires* iepirkuma līguma grozīšanā, veicot iepirkuma līgumā skaidri neatrunātus grozījumus vai grozījumus, kas nav pieļaujami saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu, šāda rīcība ir uzskatāma par līdzvērtīgu nelikumīgai tiešai piešķiršanai, ņemot vērā, ka iepirkuma līguma būtiska grozīšana šajos gadījumos faktiski ir jauna līguma noslēgšana.

Rezumējot šajā nodaļā apskatīto, nelikumīgu tiešu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, un tādējādi pamatu iepirkuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu, var radīt situācijas, kad pasūtītājs nepamatoti piemērojis Publisko iepirkumu likumā minētos izņēmumus, nepareizi noteicis paredzamo līgumcenu, tādējādi izraugoties nepareizu iepirkuma procedūru vai to nepiemērojot vispār, nepareizi noteicis iepirkuma līguma veidu, nepamatoti sadalījis iepirkumu, bez atbilstoša pamata veicis sarunu procedūru vai arī veicis nepieļaujamus iepirkuma līguma grozījumus.

Jāuzsver, ka gadījumos, kad tiek piemēroti izņēmumi no pamatprincipa – pienākuma veikt atklātu procedūru, normas attiecībā uz izņēmumu piemērošanu vienmēr tulkojamas šauri. Lai samazinātu termiņu kādā iepirkuma līgums pārsūdzams un izvairītos no līguma spēkā neesamības, pasūtītājs var publicēt brīvprātīgo *ex ante* pārskatāmības paziņojumu. Vienlaikus jāņem vērā, ka šāda paziņojuma publicēšana attiecināma tikai pasūtītāja labticīgi pieļautām kļūdām, proti, ja pasūtītāja argumenti procedūras nepiemērošanā ir loģiski.

4. PIETEIKUMS PAR IEPIRKUMA LĪGUMU

4.1. Jurisdikcijas apsvērumi

Ar 2010.gada 20.maija grozījumiem administratīvajai tiesai tika nodota tai neraksturīga kompetence, proti, tiesības likumā noteiktos gadījumos iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt to noteikumus vai saīsināt iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās termiņu.⁴⁹ Lai gan iepirkuma līgums (ar atsevišķiem izņēmumiem) pamatā ir civiltiesisks līgums, ne tikai iepirkuma komisijas lēmuma pārskatīšana, bet arī pēclīgumiskā pārskatīšanas procedūra ir pakļauta administratīvās tiesas kontrolei, atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 73.pantā noteiktajam.

Publisko iepirkumu jomā nav tiešā veidā piemērojams publisko un privāto tiesību nošķiršanas kritērijs, arī divpakāpju teorija, tās klasiskajā izpratnē piemērojama kritiski. Bieži vien dzirdēta izpratne, ka līdz iepirkuma līguma noslēgšanai procesu regulē Publisko iepirkumu likums, pēc līguma noslēgšanas – Civillikums. Tomēr šāda izpratne ir pārāk vienkāršota vismaz šādu iemeslu dēļ. Pirmkārt tādēļ, ka ne visi iepirkuma rezultātā noslēgtie līgumi ir civiltiesiski līgumi, tie atsevišķos gadījumos var būt arī publisko tiesību līgumi. Otrkārt, arī paša iepirkuma līguma izpildi daļēji regulē Publisko iepirkumu likums, piemēram, likums regulē līguma grozījumu pieļaujamību, apakšuzņēmēju, personāla nomaiņu, u.c. jautājumus. Šāda vienkāršota izpratne par iepirkuma līguma dabu bija arī likumdevējam, pieņemot normas par iepirkuma līguma pārsūdzēšanu.

Ir gadījumi, kad normatīvajos aktos ir īpaši noteikts, ka pirms privāttiesiska līguma noslēgšanas publiska persona pieņem administratīvu aktu. Šādos gadījumos tas, ka lēmums ir pieņemts publisko tiesību jomā izriet nevis no publisko un privāto tiesību nošķiršanas kritērija, bet gan no likumdevēja lietderības apsvērumiem.⁵⁰ Šāda pieeja ir izmantota arī Publisko iepirkumu likumā. Administratīvs akts (pasūtītāja iepirkuma komisijas lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu) tātad ir būtisks priekšnoteikums iepirkuma līguma noslēgšanai. Kā norāda E.Danovskis, ja tiesību normas paredz, ka par līguma noslēgšanu izdodams administratīvs akts, tad līguma noslēgšana bez administratīvā akta pārkāpj tiesību virsvadības

---

⁴⁹ 2010. gada 20. maija likums "Grozījumi Publisko iepirkumu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/211493-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma>, likumprojekta "Grozījumi Publisko iepirkumu likumā" anotācija <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/55ECE286BEC44E38C22576A1002CEBD8?OpenDocument>

⁵⁰ Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 27.lpp

principu, kas nosaka, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam, kā arī var aizskart citu personu tiesības un tiesiskās intereses.⁵¹

Iespēja vērsties tiesā par iepirkuma līgumu ir administratīvajām tiesām netipiska kompetence. Vispārīgi šādu prasījumu par iepirkuma līguma pārskatīšanu varētu skatīt arī vispārējās jurisdikcijas tiesa, neskatoties uz to, ka tas ietvertu arī pasūtītāja rīcības publisko tiesību jomā izvērtēšanu. Kā savulaik norādījis Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments, izskatot strīdu par civiltiesisku darījumu spēkā esamību vispārējās jurisdikcijas tiesā un vienlaicīgi izvērtējot administratīvā akta, kurš radījis tiesību slēgt šos darījumus, tiesiskumu, tiktu ievērotas tiesības uz taisnīgu tiesu, jo lieta tiek izskatīta trijās tiesu instancēs un tiek izspriesta pēc būtības. Tiesas vērtējums par jau spēku zaudējušu administratīvo aktu tiesiskumu, ir tā nepieciešamā tiesas spriešanas procesa sastāvdaļa civilprocesā, bez kuras nav iespējams izlemt tikai vispārējās jurisdikcijas tiesai pakļautu jautājumu par privāttiesisku darījumu spēkā esamību vai neesamību.⁵²

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējam ir rīcības brīvība noteikt gan procesa veidu vispār, gan arī to, kādas lietas izskatīs konkrētā procesa kārtībā, tas var noteikt atšķirīgu valsts pārvaldes darbību pārsūdzēšanas kārtību, ņemot vērā lietderības apsvērumus.⁵³ Saeimai ir tiesības nodot administratīvās tiesas kompetencē arī tādu lietu izskatīšanu, kuru raksturs nav šauri administratīvi tiesisks.⁵⁴ Piemēram, administratīvo tiesu kontrolei ir pakļauta arī vēlēšanu rezultātu tiesiskuma pārbaude.

Iepriekšminētais ļauj secināt, ka izšķiršanās par šīs lietu kategorijas nodošanu administratīvo tiesu kontrolē ir likumdevēja tiesībpolitiska izšķiršanās. Kad Publisko iepirkumu likumā tika ieviesta pēclīgumiskā pārskatīšanas procedūra, ko paredzēja Direktīva 2007/66/EK, likumdevējs anotācijā norādīja apsvērumus, kas ir par pamatu šo lietu kategorijas nodošanai administratīvo tiesu kontrolē. Pirmkārt, lietas apstākļu izvērtējums galvenokārt ir saistīts ar pasūtītāja rīcības publisko tiesību jomā tiesiskuma pārbaudi, t.i., tiesai ir jāpārbauda, vai ir pieļauti publisko iepirkumu jomu regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi,

---

⁵¹ Danovskis E. Iestādes lēmuma un civiltiesiska līguma mijiedarbība. Jurista vārds, 2009, Nr.30

⁵² Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2008. gada 4.jūnija Spriedums Lietā Nr. SKC – 176

⁵³ 2006. gada 14.marta Latvijas Republikas Satversmes tiesas spriedums lietā Nr. 2005-18-01 "Par Civilprocesa likuma 449. panta ceturtajā daļā ietvertās normas vārdu "un trešajā daļā" un Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmes atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam" 16.2.p., pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2005-18-01_spriedums.pdf, [aplūkots: 22.05.2018.]

⁵⁴ Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2013. gada 18. decembra spriedums lietā Nr. 2013-06-01 "Par likuma „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” 23. panta piektās daļas 2. punkta un 23.1 panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam”, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2013-06-01_Spriedums.pdf, 15.1.p. [aplūkots: 20.03.2019.]

otrkārt, ir lietderīgāk visus jautājumus ir risināt viena tiesas procesa ietvaros, nenodot pasūtītāja rīcības publisko tiesību jomā izvērtēšanu no lēmuma par minētās rīcības rezultātā noslēgtā līguma turpmāku spēkā esamību vai izpildi dažādos tiesas procesos (administratīvajā procesā un civilprocesā), treškārt, risinājuma iespējamība ir pamatota arī tiesību doktrīnā.⁵⁵

Publisko iepirkumu likuma 73.panta otrā daļa nosaka, ka pieteikums par iepirkuma līgumu iesniedzams Administratīvajai rajona tiesai, kura lietu izskata triju tiesnešu sastāvā, savukārt šī panta piektā daļa nosaka, ka Administratīvās rajona tiesas nolēmumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā. Tātad likumdevējs ir izšķīries par atteikšanos no apelācijas instances šajos strīdos. Kā secināms no likumprojekta anotācijas⁵⁶, lietas izskatīšana divās instancēs pamatota ar nepieciešamību mazināt tiesu noslodzi, paātrināt lietu izskatīšanas tiesā procesu, dodot iespēju komersantiem ātrāk saņemt galīgo nolēmumu lietā.

“Mazo iepirkumu”⁵⁷ gadījumā Publisko iepirkumu likuma 73.pantā minētais pieteikums netiek pieļauts. Kā norādījusi Augstākā tiesa, atšķirīgu prasību izvirzīšana iepirkuma norisei un atšķirīga tiesas kontrole attiecībā uz „mazajiem iepirkumiem” ir skaidra un konsekventa likumdevēja izšķiršanās. Tas atbilst arī Eiropas Savienības tiesībām, kas arī nodala „mazos” iepirkumus (Eiropas Parlamenta un padomes direktīvas 2004/18/EK 7.pants), tostarp paredzot, ka uz tiem neattiecas direktīva 2007/66/EK (ar kuru grozītas direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK, kuru mērķis, savukārt, ir nodrošināt direktīvu 2004/18/EK un 2004/17 efektīvu piemērošanu).⁵⁸

Publisko iepirkumu likuma 73.panta sestajā daļā noteikts, ja pieteikuma par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, to noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās termiņa saīsināšanu pamatā ir gadījums, kas nav minēts šā likuma 74.pantā, prasība iesniedzama vispārējās jurisdikcijas tiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā. Tādejādi Civilprocesa kārtībā būtu pārbaudāmi arī “mazo iepirkumu” līgumi. Uz to

---

⁵⁵Likumprojekta “Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/55ECE286BEC44E38C22576A1002CEBD8?OpenDocument>

⁵⁶ 2010. gada 20. maija likums "Grozījumi Publisko iepirkumu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/211493-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma>, likumprojekta “Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” anotācija <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/55ECE286BEC44E38C22576A1002CEBD8?OpenDocument>

⁵⁷ “Mazais iepirkums” ir iepirkums atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 9.pantam, ko veic gadījumos, ja publiska piegādes līguma vai publiska pakalpojuma līguma paredzamā līgumcena ir 10 000 euro vai lielāka, bet mazāka par 42 000 euro un publiska būvdarbu līguma paredzamā līgumcena ir 20 000 euro vai lielāka, bet mazāka par 170 000 euro.

⁵⁸ Augstākās tiesas 2016.gada 7.aprīļa lēmums SKA-882/2016 (Lieta Nr. A420147316) 7.punkts, Augstākās tiesas 2017.gada 9.augusta lēmums SKA-1458/2017 (Lieta Nr. A420250217) 7.punkts

norādījusi arī AT lēmumā SKA-986/2013.⁵⁹ Tātad visos pārējos gadījumos, kas nav minēti Publisko iepirkumu likuma 74.pantā un “mazo iepirkumu” līgumu gadījumā, pieteicēja (prasītāja) tiesības prasīt līguma atzīšanu par spēkā neesošu būtu pamatojamas ar Civillikuma 1. un 1415.pantu un tiesības būtu realizējamas vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Civilprocesa likuma 23.panta trešā daļa nosaka, ka tiesa izskata arī fizisko un juridisko personu pieteikumus, kuriem nav civiltiesiska strīda rakstura, ja tas noteikts likumā. Gramatiski pieejot Publisko iepirkumu likuma 73.panta sestajā daļā noteiktajam, kontekstā ar minēto regulējumu Civilprocesa likumā, varētu secināt, ka pieteikums par iepirkuma līgumu visos pārējos gadījumos, kas nav minēti Publisko iepirkumu likuma 74.pantā, iesniedzams vispārējās jurisdikcijas tiesā. Tomēr, jāņem vērā, ka atsevišķos gadījumos iepirkuma līgums var būt publisko tiesību līgums. Tādējādi tas būtu pretrunā ar tiesību sistēmu, ja tiktu uzskatīts, ka arī par publisko tiesību līgumiem pieteikums ir sniedzams vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Augstākā tiesa, izskatot blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas lēmumu, lietā SKA-1046/2017 uzsver, ka gadījumā, ja pieteicējs savas tiesības iebilst pret līgumu pamato ar pasūtītāja prettiesisku rīcību iepirkumā, arī tad, ja noslēgtais iepirkuma līgums ir publisko tiesību līgums, nepieciešams konstatēt tos pašus kritērijus kā iepirkuma rezultātā noslēgta privāttiesiska līguma gadījumā. Tiesa norāda, ka līguma tiesiskā daba neskar pretendenta tiesības vērsties tiesā saistībā ar iepirkuma rezultātā noslēgtu līgumu. Tādējādi personas tiesības vērsties tiesā par publisko tiesību līgumu, kas noslēgts starp citām personām, saistībā ar iepirkuma procedūras pārkāpumiem aprobežojas ar attiecīgajā tiesību normā uzskaitītajiem gadījumiem.⁶⁰

Minētais Augstākās tiesas secinājums ir diskutabls tādā ziņā, ka tas pieļauj atšķirīgu kontroli pār iepirkuma līgumiem, kas pēc savas dabas ir publisko tiesību līgumi. Ievērojot minētajā Augstākās tiesas lēmumā sniegto interpretāciju, ja noslēgtais iepirkuma līgums ir publisko tiesību līgums, iebilst pret iepirkuma līgumu varētu tikai tad, ja konstatēti būtiski pārkāpumi (salīdzinājumam – par iepirkuma līgumu, kas ir privāttiesiskas dabas, gadījumos, kas nav minēti Publisko iepirkumu likuma 74.pantā, iesniedzams vispārējās jurisdikcijas tiesā).

Būtu jāņem vērā tas, ka Publisko iepirkumu likuma 73.panta pieteikumu likumdevējs uzskatījis kā izņēmumu no vispārējās kārtības, pieņemot, ka iepirkuma līgumi pārsvarā ir civiltiesiski līgumi, t.i., iepirkuma līguma pārsūdzēšana kā tiesību aizsardzības līdzeklis bija

---

⁵⁹ Augstākās tiesas 2013.gada 17.oktobra lēmums SKA – 986/2013 (Lieta Nr. A420417313), 8.punkts.

⁶⁰ Augstākās tiesas 2016.gada 24.oktobra lēmums SKA-1510/2016 (Lieta Nr. A420289416), 12.punkts

paredzēta tieši gadījumiem, kad iepirkuma līgums ir civiltiesisks līgums. Tādējādi, autoresprāt, iepirkuma līgumu, kas pēc savas dabas ir publisko tiesību līgumi, pārsūdzībai ir ievērojama tāda kārtība, kā to paredz tiesību sistēma, proti, pieteikumi par publisko tiesību līgumiem atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184. panta pirmās daļas 4. punktam iesniedzami administratīvajā tiesā, ja nav konstatējami Publisko iepirkumu likuma 74.pantā minētie pārkāpumi. Savukārt gadījumos, kad konstatējami Publisko iepirkumu likuma 74.pantā minētie pārkāpumi, papildus ir ievērojama Publisko iepirkumu likumā noteiktā pieteikumu izskatīšanas kārtība, priekšnoteikumi un ierobežojumi.

Parasti ar publisko tiesību līgumu saistīts strīds varētu rasties personām, kas ir attiecīgā līguma līdzēji, tomēr nav izslēgts, ka ar publisko tiesību līgumu varētu tikt skartas arī trešās personas jeb personas, kas nav līguma dalībniece, tiesības vai tiesiskās intereses, un šādos gadījumos arī šādai personai ir tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par līgumu.⁶¹ Tai pašā laikā, nevajadzētu pieļaut situācijas, kad persona izmanto klasisko publisko tiesību līguma pārsūdzības iespēju, lai apietu speciālajās normās paredzēto iepirkumu procesa pārsūdzības kārtību. Tādējādi, ja pieteikuma pamatā ir strīds par pasūtītāja prettiesisku rīcību iepirkumā, tad, vērtējot, vai personai ir subjektīvās tiesības iesniegt šādu pieteikumu, tiesai būtu jāvērtē, vai attiecīgā persona, kas iesniegusi pieteikumu, atbilst Publisko iepirkumu likuma 68.panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem, proti, šī persona ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt iepirkuma līgumu.

4.2. Pieteikuma priekšmets

Dalībvalstīm jānodrošina, ka ir pieejami efektīvi un ātri tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai vērstos pret līgumslēdzēju iestāžu un līgumslēdzēju subjektu lēmumiem par to, vai konkrētais līgums ir Direktīvu 2004/18/EK un 2004/17/EK konkrētajā un materiālajā darbības jomā.⁶² Tādējādi jautājums par to, vai konkrētā gadījumā līgumslēdzējai iestādei jāpiemēro publiskā iepirkuma procedūra pakalpojumu sniedzēja izvēlei, ir pakļaujams tiesas kontrolei. Šīs kontroles īstenošanas un efektivitātes nodrošināšanas nolūkā Direktīvā 2007/66/EK un

---

⁶¹ Višķere I., Ratnika S. Pieteikums par publisko tiesību līgumu. Jurista Vārds, 24.04.2018., Nr. 17/18 (1023/1024), 43.-51.lpp.

⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā 2.apsvērumus

attiecīgi arī Publisko iepirkumu likumā paredzēta iespēja prasīt noslēgtā līguma atzīšanu par spēkā neesošu.⁶³

Kā norādījusi ES tiesa lietā C-26/03 *Stadt Halle*, pasūtītāja lēmumu neuzsākt līguma piešķiršanas procedūru var uzskatīt par līdzvērtīgu lēmumam izbeigt šo procedūru. Tiklīdz līgumslēdzēja iestāde izlemj neuzsākt līguma piešķiršanas procedūru, uzskatot, ka uz attiecīgo valsts līgumu neattiecas konkrētie Kopienas noteikumi, šāds lēmums ir pirmais lēmums, ko var kontrolēt ar tiesiskās aizsardzības līdzekļiem. Pārsūdzams ir ikviens akts, ko līgumslēdzēja iestāde ir pieņēmusi.⁶⁴

Kā jau minēts, iespēja vērsties tiesā par iepirkuma līgumu ir administratīvajām tiesām netipiska kompetence, tādēļ rada jautājumu, kāds prasības priekšmets ir šajos gadījumos. Administratīvā procesa likums kā administratīvās lietas pamatu pieļauj šādus prasības priekšmetus (1) lietas par iestādes izdotu administratīvu aktu; (2) faktisko rīcību, (3) strīdi saistībā ar publisko tiesību līgumiem, kā arī (4) publiski tiesisko attiecību konstatēšanu. Noteiktos gadījumos

Neraugoties uz to, ka vispārīgi atzīstamas tiesības iebilst pret pasūtītāja lēmumiem nepiemērot iepirkuma procedūru, šāds tomēr netiek atzīts par administratīvu aktu. Augstākā tiesa norāda, ka “neatbilstošas procedūras piemērošana vai pasūtītāja izšķiršanās procedūru nepiemērot vispār, rada konkrētas sekas, piemēram, tiek sašaurināts to personu loks, kuras teorētiski varētu pretendēt uz konkrētā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. Tomēr tas nepadara par administratīvajiem aktiem paziņojumus par to. Arī lēmums par noteikta procedūras veida izvēli nav administratīvais akts. Tam pašam par sevi nav galīga noregulējuma rakstura – ar to netiek galīgi noregulēts jautājums par to, kāds būs iepirkuma rezultāts, nevienai personai netiek piešķirtas līguma slēgšanas tiesības vai tās atņemtas (nevienam šādu tiesību nav bijis).”⁶⁵

Tādējādi neviens administratīvā procesa likumā noteiktajiem prasības priekšmetiem neatbilst Publisko iepirkumu likuma 73.pantā noteiktajam gadījumam, kad persona var vērsties administratīvajā tiesā. Publisko iepirkumu likuma 73.panta pirmā daļa nosaka, ka pieteikuma priekšmets ir līguma atzīšana par spēkā neesošu (vai tā noteikumu grozīšana vai atcelšana), tādējādi tas ir patstāvīgs pieteikuma priekšmets administratīvajā tiesā. Izskatot

---

⁶³ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 6.novembra Lēmums lietā Nr.SKA-903/2012, 10.p

⁶⁴ ES Tiesas 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03 *Stadt Halle*, RPL Recyclingpark Lochau GmbH pret Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall- und Energieverwertungsanlage TREA Leuna, 33.p.

⁶⁵ Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra spriedums SKA-550/2015 (Lieta Nr.A420307713), 9.punkts

prasījumu par iepirkuma līguma spēkā neesamību, tiesa pārbauda iepirkuma procedūras nepiemērošanas tiesiskumu.

Objektīvais pamats pieteikumam par tādu līgumu, kas noslēgts nepiemērojot iepirkuma procedūras ir atrodams Publisko iepirkumu likuma 73.pantā. Publisko iepirkumu likuma 73.pants paredz tiesības personai, kas bijusi ieinteresēta noslēgt iepirkuma līgumu, iesniegt Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, to noteikumu grozīšanu vai atcelšanu. Likuma 74.pants paredz, ka tiesa iepirkuma līgumu var atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt to noteikumus, ja iepirkuma līgums noslēgts, nepiemērojot Publisko iepirkumu likuma 8. panta pirmajā daļā noteiktās iepirkuma procedūras vai 10. pantā minēto iepirkuma veikšanas kārtību, ja pasūtītājam tā bija jāpiemēro. Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmajā daļā uzskaitītie pamati līguma atzīšanai par spēkā neesošu nav attiecināmi uz „mazajiem” jeb Publisko iepirkumu likuma 9.pantā noteiktajā kārtībā noslēgtajiem iepirkumiem.⁶⁶

Autore secina, ka pasūtītāja lēmums nepiemērot iepirkuma procedūru nav administratīvs akts, tādējādi Publisko iepirkumu likuma 73.panta pieteikums nav pielīdzināms nevienam no Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pieteikuma priekšmetiem. Tas uzskatāms par patstāvīgu pieteikuma priekšmetu administratīvajā tiesā.

4.3. *Locus standi*

Administratīvā procesa likuma⁶⁷ 31.pants sniedz pieteicēja jēdziena skaidrojumu administratīvajā procesā. Administratīvā procesa likuma 31.panta pirmā daļa nosaka, ka pieteikumu var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas.

Viens no obligātajiem pieteikuma pieļaujamības kritērijiem ir personas tiesiskā spēja vērsties administratīvajā tiesā. No Administratīvā procesa likuma 31.panta otrās daļas izriet, ka, lai konstatētu personas vispārējo administratīvi procesuālo spēju vērsties tiesā, katrā konkrētajā gadījumā nepieciešams pārliecināties par šādiem priekšnoteikumiem:

- 1) personas subjektīvo publisko tiesību pastāvēšanu;

---

⁶⁶ Augstākās tiesas 2017.gada 9.augusta lēmums SKA-1458/2017 (Lieta Nr. A420250217) .

⁶⁷ Administratīvā procesa likums: LV likums. Pieņemts 25.10.2001. [05.05.2018.]

2) personas subjektīvo publisko tiesību esošu vai iespējamu aizskārumu;

3) tiešu cēloņsakarību starp valsts rīcību un personas subjektīvo publisko tiesību esošu vai iespējamu aizskārumu.⁶⁸

Lai konstatētu personas subjektīvo interešu pastāvēšanu, jākonstatē vai pastāv tiesību normas, kas piešķir personai tiesības vērsties tiesā. Publisko iepirkumu likuma 73.pants nosaka personu loku un gadījumus, kad ir tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, to noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai iepirkuma līguma termiņa saīsināšanu. Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 68.pantu, pieteikumu var iesniegt persona, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt iepirkuma līgumu vai pretendē uz iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un kura saistībā ar konkrēto iepirkuma procedūru, uz kuru attiecas šis likums, uzskata, ka ir aizskartas tās tiesības vai ir iespējams šo tiesību aizskārumu, ko rada varbūtējs Eiropas Savienības normatīvo aktu vai citu normatīvo aktu pārkāpums. Tātad pārskatīšanas procedūras ir pieejamas ieinteresētai personai, proti, personai, kurai ir subjektīva interese konkrētajā iepirkuma procedūrā un lai atzītu personas tiesības uz pārskatīšanas procedūru, ir pietiekami konstatēt, ka personai ir faktiskā vai iespējama interese iepirkumā.⁶⁹ Līdz ar to nepieciešams definēt personu, kas bijusi ieinteresēta noslēgt iepirkuma līgumu.

No Publisko iepirkumu likuma 68.panta izriet, ka svarīgākais kritērijs, lai noteiktu, vai personai ir subjektīvās tiesības, ir *ieinteresētības* kritērijs, ņemot vērā, ka pārskatīšanas procedūras ir pieejamas ieinteresētai personai. Kā norādījis Senāts, lai atzītu, ka personai ir tiesības uz pārskatīšanas procedūru, ir pietiekami konstatēt, ka personai ir faktiskā vai iespējama interese iepirkumā.⁷⁰

Faktiska interese būtu konstatējama, ja persona faktiski būtu piedalījies iepirkumā. Taču, ja iepirkuma procedūra nemaz nav veikta, personas tiesības prasīt šāda līguma atzīšanu par spēkā neesošu nav pamatojamas ar personas dalību iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, jo šādas procedūras nav.⁷¹

Arī Augstākā tiesa ir skaidrojusi, ka subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu ir ne tikai tām personām, kuras pieteikušās konkursā, bet arī tām, kuras ir paredzējušas to darīt. Tas sevišķi attiecināms uz gadījumiem, kad noslēgtais līgums ir atzīstams par tādu, kas noslēgts

---

⁶⁸ Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmums SKA – 293/2010 (Lieta Nr. A8080309/2), 7.punkts

⁶⁹ Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmums SKA – 293/2010 (Lieta Nr. A8080309/2), 10.punkts

⁷⁰ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 04.03.3010. lēmums lietā Nr. SKA-293/2010, 10.p.

⁷¹ ES Tiesas 11.01.2005. spriedums lietā C-26/03 *Stadt Halle*, RPL Recyclingpark Lochau GmbH pret Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall- und Energieverwertungsanlage TREA Leuna

bez attiecīgās iepirkuma procedūras. Šādos gadījumos personas tiesības prasīt šāda līguma atzīšanu par spēkā neesošu nav pamatojamas ar personas dalību iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, jo šādas procedūras nav vai tā ir pieejama ierobežotam personu lokam, kā tas ir sarunu procedūras piemērošanā, npublicējot paziņojumu par līgumu, kad dalībai iepirkumā uzaicināti pasūtītāja izvēlēti kandidāti.⁷² Vienlaikus, nav nepieciešams pieteikumā īpaši norādīt, ka pieteicēja pieteiktos konkrētajam iepirkumam, ja iepirkuma procedūra būtu izsludināta.⁷³ Tādējādi ir pietiekami ar skaidru norādi par iespējamu interesi iegūt līguma slēgšanas tiesības.

Ievērojot iepriekš minēto, secināms, ka pamatā ir jākonstatē vispārīga personas interese noslēgt iepirkuma līgumu. Šādu personas interesi var pamatot tās darbība noteiktajā jomā, jo tas liecina, ka persona ietilpst to personu lokā, kuras būtu pretendējušas uz iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ja iepirkums tiktu veikts.

Augstākās tiesas praksē personas subjektīvās tiesības iebilst pret iepirkuma līgumu ir pamatotas ar šādiem argumentiem:

- 1) pieteicēja nodarbojas ar līgumā ietverto pakalpojumu sniegšanu;⁷⁴
- 2) personas rīcībā ir visi tehniskie līdzekļi, lai sniegtu šādu pakalpojumu;⁷⁵
- 3) persona ir sniegusi šādus pakalpojumus pasūtītājam jau iepriekš;⁷⁶
- 4) persona piedalās citā iepirkuma procedūrā (piemēram, sarunu procedūrā) par tādu pašu iepirkuma priekšmetu;⁷⁷
- 5) persona piedalījies metu konkursā un bijusi ieinteresēta iegūt līguma slēgšanas tiesības.⁷⁸

Vienlaikus var tikt ņemti vērā personas interesi papildus raksturojoši apstākļi, piemēram, tas, ka rīkotā slēgta konkursa ietvaros pieteicējs bija atzīts par atbilstošu kandidātu atlases nolikumam un tika uzaicināts iesniegt pieteikumu.⁷⁹

---

⁷² Augstākās tiesas 2016.gada 14.aprīļa lēmums SKA-904/2016 (Lieta Nr. 680001216) 4.punkts

⁷³ Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmumu SKA-903/2012 (Lieta Nr. 6-70045412/2), 11.punkts

⁷⁴ Piemēram, Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmums SKA-903/2012 (Lieta Nr. 6-70045412/2), 11.punkts, Augstākās tiesas 2016.gada 14.aprīļa lēmums SKA-904/2016 (Lieta Nr. 680001216) 4.punkts

⁷⁵ Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmums SKA-903/2012 (Lieta Nr. 6-70045412/2), 11.punkts

⁷⁶ Augstākās tiesas 2016.gada 14.aprīļa lēmums SKA-904/2016 (Lieta Nr. 680001216) 4.punkts, Augstākās tiesas 2018.gada 20.februāra lēmums SKA-932/2018 (Lieta Nr.A420143417)

⁷⁷ Augstākās tiesas 2017.gada 7.novembra lēmums SKA-1570/2017 (Lieta Nr. A420278417) 7.punkts

⁷⁸ Augstākās tiesas 2017.gada 17.marta lēmums SKA-882/2017 (Lieta Nr. 6-7-00006-17/16), 4.punkts

⁷⁹ Augstākās tiesas 2013.gada 3.aprīļa lēmuma lietā Nr.SKA-185/2013. 8.punkts

Piemēram, kādā lietā par apstākli, kas pamato interesi, tika atzīts tas, ka pieteicēja komercdarbība ir saistīta ar konkrētā iepirkuma līguma darbības jomu (vilcienu ražošana),⁸⁰ citā lietā pieteicēja sniedz konkrētu pakalpojumu (nodarbojas ar pasažieru pārvadājumiem) un tās rīcībā ir visi tehniskie līdzekļi, lai sniegtu šādu pakalpojumu.⁸¹ Citā lietā tiesa vispārīgi konstatējusi, ka pieteicējs norādījis, ka tā darbības virzieni atbilst iepirkuma priekšmetam (ostu būvju būvniecība, jebkura veida pāļu pamatu, tiltu, dzelzceļa būvju būvniecība, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu būvniecība, kā arī tiek piedāvāti pakalpojumi projektēšanas un ģeotehniskās izpētes jomā), un tas var pamatot tā ieinteresētību.⁸²

Vienlaikus tiek uzsvērts, ka personas interese nedrīkst būt pārāk attālināta.⁸³ Tie varētu būt tādi gadījumi, kad līguma darbības joma nav personas pamatdarbības joma, paredzamais līguma apjoms būtiski pārsniedz personas kapacitāti, vai citi gadījumi. Tomēr jāņem vērā, ka šie apstākļi ir vērtējami katrā konkrētajā gadījumā. Jebkurā gadījumā, lai atzītu personas subjektīvās tiesības, tiesai vispārīgi jākonstatē, ka persona ar lielu iespējamību būtu pretendējusi uz attiecīgā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

AT norāda, ka pat tad, ja neapšaubāmi būtu konstatējams, ka pieteicēja nevar uzvarēt konkrētajā iepirkumā, tas nebūtu šķērslis atzīt pieteicējas tiesības iebilst pret to, ka līguma slēgšanas tiesības tiek piešķirtas citam pretendentam.⁸⁴ Tāpat arī “pieteicējas nolūki, iebilstot pret iepirkuma procedūru, ir mazsvarīgi. To izvērtējums nevar ietekmēt sprieduma rezultātu, tādēļ šādas analīzes neietveršana spriedumā ir pamatota un nerada šaubas par tā tiesiskumu.”⁸⁵

Apakšuzņēmējam iepirkuma līgumā vispārīgi netiek atzītas subjektīvās tiesības iebilst pret iepirkuma līgumu. Personai, kas iepirkumā piedalās kā apakšuzņēmēja, Publisko iepirkumu likums nepiešķir subjektīvās tiesības iesniegt tiesā pieteikumu par attiecīgo iepirkuma līgumu.⁸⁶ Tas nozīmē, ka nav pieļaujams tāds pieteikums, ar kuru apakšuzņēmējs vēlas aizsargāt savas kā apakšuzņēmēja intereses.

Savukārt, ja kā atsevišķs iepirkuma līgums tiek pārsūdzēti iepirkuma līgumā veikti būtiski grozījumi (nevis sākotnēji noslēgtais iepirkuma līgums), nav nozīmes vai un kā

---

⁸⁰ SKA-185/2013, 8.p

⁸¹ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 6.novembra Lēmums lietā Nr.SKA-903/2012, pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/4529>, 11.p

⁸² SKA-932/2018

⁸³ Augstākās tiesas 2009.gada 12.jūnija lēmums lietā Nr.SKA-472/2009, 13.punkts, Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmums lietā Nr.SKA-903/2012 11.punkts

⁸⁴ Augstākās tiesas 2018.gada 27.augusta lēmums SKA-1329/2018 (Lieta Nr. A420134917), 7.punkts

⁸⁵ Augstākās tiesas 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmums SKA-494/2013 (Lieta Nr. A420513511), 12.punkts, nav publicēts.

⁸⁶ Augstākās tiesas 2010.gada 19.oktobra lēmums SKA – 853/2010 (lieta Nr. A7010510/37), 13.punkts

pieteicējs ir bijis iesaistīts sākotnējā iepirkuma procedūrā. Šajā gadījumā subjektīvās tiesības iebilst pret iepirkuma līgumu pamatojas faktā, ka pieteicēja ir ieinteresēta noslēgt iepirkuma līgumu, proti pieteicējas pamatdarbība saistīta ar līgumā paredzēto pakalpojumu sniegšanu.⁸⁷

Līdz ar to, autore secina, ka arī iepirkuma līguma izpildē tieši iesaistīts apakšuzņēmējs varētu iesniegt Publisko iepirkumu likuma 73.pantā noteikto pieteikumu, ja aizsargājamā interese ir saistīta ar paša pieteicēja interesi noslēgt attiecīgo iepirkuma līgumu, gadījumos, kad pasūtītājs pieļāvis kādus no likuma 74.pantā minētajiem pārkāpumiem.

Interesants ir jautājums par to, vai persona, ar kuru noslēgts iepirkuma līgums var iebilst pret to, iesniedzot Publisko iepirkumu likuma 73.panta pieteikumu. Kādā lietā, kur prasītājs (persona, ar kuru noslēgts līgums) apstrīdēja pasūtītāja rīcību, nepamatoti sadalot iepirkumu (pieteikums bija par Iepirkumu uzraudzības biroja lēmumu), tiesa norādīja, ka Administratīvā procesa likums paredz, ka prasījumam jābūt saistītam ar konkrētās personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu. Nav pieļaujama pieteikuma iesniegšana sabiedrības interesēs (vienīgais izņēmums ir vides jomā). Parastos apstākļos tiesā izskatāmais priekšmets ir citai personai piešķirtu līgumslēgšanas tiesību atzīšana par prettiesisku. Izskatāmajā lietā pieteicējas tiesiskā interese bija apmierināta, pieteicēja tika atzīta par uzvarētāju (attiecīgi pieteicējas tiesiskajās interesēs ir noslēgt iepirkuma līgumu ar pasūtītāju). Līdz ar to tiesa secināja, ka nav konstatējama pieteicējas subjektīvā interese lūgt atcelt vai atzīt par prettiesisku aktu, ar kuru šis piešķirums noteikts.⁸⁸ Šis secinājums izteikts attiecībā uz pirmslīgumisko pārskatīšanas procedūru. Autoresprāt, pēclīgumiskajā pārskatīšanas procedūrā, proti, iesniedzot pieteikumu par iepirkuma līgumu, personas interese tomēr būtu konstatējama, ja personas tiesību aizskārumu rada pasūtītāja rīcība, nepamatoti sadalot iepirkumu, tādējādi liedzot piekļuvi atklātai līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrai. Tādā gadījumā personai būtu jāiebilst pret visiem šādiem iepirkuma līgumiem, kas nepamatoti sadalīti.

Kā norāda EK veiktais pētījums par datu salīdzināšanas iespējām tiesisko aizsardzības līdzekļu direktīvas efektivitātes mērījumiem, lielākā daļa dalībvalstu ir transponējušas direktīvas nosacījumu, ka pārskatīšanas procedūrām jābūt pieejamām ikvienai ieinteresētajai personai. Pētījumā minēts, ka šīs tiesības ir ierobežotas četrās dalībvalstīs, proti Beļģijā, Lietuvā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē pārskatīšanas procedūras ir pieejamas tikai

---

⁸⁷ Augstākās tiesas 2018.gada 20.februāra lēmums SKA-932/2018 (Lieta Nr.A420143417) 9.punkts

⁸⁸ Augstākās tiesas 2014.gada 16.aprīļa lēmums SKA – 540/2014 (Lieta Nr.6-70000714/22), 6.3-6.4.p.

kandidātiem un pretendentiem.⁸⁹ Tomēr, kā norāda Traibus, Apvienotajā karalistē subjektīvās tiesības var tikt atzītas arī ārpus pretendentu loka, ja tiek konstatēts, ka tiesiskā regulējuma pārkāpums ir atturējies personu no dalības iepirkumā, tādējādi subjektīvo tiesību tests ir liberāls un jebkurš tirgus dalībnieks ar nolūku iegūt līgumu varētu būt atzīstams par tiesīgu to apstrīdēt. Turklāt Apvienotajā karalistē papildus subjektīvās tiesības tiek atzītas arī nozares asociācijām, ar noteikumu, ka tām ir patiesa interese un kompetence iepirkuma līguma jomā.⁹⁰

Arī Lietuvā likums paredz ierobežojumu pieejamībai pārskatīšanas procedūrām, nosakot, ka pārskatīšana pieejama piegādātājiem, kam ir interese attiecīgajā iepirkumā un kas uzskata, ka pasūtītājs ir pārkāpis nacionālo regulējumu iepirkumu jomā⁹¹, tomēr šī norma tiešā tekstā neierobežo tādu personu tiesības uz pārskatīšanu, kas nav kandidāts vai pretendents.

Atsevišķās valstīs tiesības vērsties tiesā ar prasību ir pat plašākas, nekā to paredz direktīva. Piemēram, Dānijā šādas tiesības tiek atzītas Konkurences un patērētāju tiesību aģentūrai, savukārt Francijā šādas tiesības ir prefektam.⁹² Lai gan vietējās pašvaldības Francijā nav prefekta administratīvā uzraudzībā, tomēr liela daļa no aktiem un līgumiem tām ir jāaskaņo ar prefektu. Ja prefekts konstatē, ka iepirkuma līgums ir noslēgts pārkāpjot publisko iepirkumu regulējumu, prefektam ir subjektīvās tiesības iebilst pret šādu iepirkuma līgumu, ceļot attiecīgu prasību (franču val. *déféré préfectoral*).⁹³

Autoresprāt, arī Latvijā būtu apsverama iespēja paplašināt to personu loku, kas var iesniegt pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, dodot iespēju iepirkuma līgumu pārsūdzēt arī Konkurences padomei un Valsts kontrolei, ņemot vērā, ka aizliegtas vienošanās un nepamatoti konkurences ierobežojumi, ko Konkurences padome savas kompetences ietvaros var konstatēt iepirkumos, kā arī tiesību pārkāpumi līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā, ko Valsts kontrole var konstatēt savās veiktajās revīzijās, var būt par pamatu iepirkuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

---

⁸⁹ Study to explore data availability at the national level in order to develop indicators for evaluating the performance of the Remedies Directives, European Commission, 2019, p.40, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/33981> [aplūkots 16.03.2019]

⁹⁰ An Overview of the United Kingdom Public Procurement Review and Remedies System with an Emphasis on England and Wales, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, p.62

⁹¹ Study to explore data availability at the national level in order to develop indicators for evaluating the performance of the Remedies Directives, European Commission, 2019, p.40, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/33981> [aplūkots 16.03.2019]

⁹² Caranta R., An Overview of the United Kingdom Public Procurement Review and Remedies System with an Emphasis on England and Wales, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, p.62

⁹³ Lichere F., Gabayet N., Enforcement of the EU Public Procurement Rules in France, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, p.313

4.4. Procesuāli apsvērumi

Publisko iepirkumu likuma 73.panta otrā daļa paredz, ka pieteikuma un lietas izskatīšanai piemēro Administratīvā procesa likuma normas, tai skaitā normas par publisko tiesību līguma izskatīšanu tiesā, ciktāl šajā likumā nav noteikts citādi. Autore nesaredz pamatu, kādēļ likumdevējs velējies īpaši uzsvērt normu par publisko tiesību līguma izskatīšanu tiesā. Šādam formulējumam nav praktiskas nozīmes, jo Administratīvā procesa likuma normas jau ietver normas par publisko tiesību līguma izskatīšanu tiesā, turklāt specifiskās Administratīvā procesa likuma normas, kas ir attiecināmas uz publisko tiesību līguma izskatīšanu, piemēram, pretpieteikuma institūts (Administratīvā procesa likuma 194.²pants) šajā gadījumā nav piemērojams.

Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmā daļa paredz pieteikuma pieļaujamības kritērijus, tostarp, ja līgums noslēgts nepiemērojot iepirkuma procedūru, vai arī noslēgts nepublicējot informatīvo paziņojumu.

Lai izvairītos no dažādām interpretācijām, likumdevējs attiecīgās normas Publisko iepirkumu likumā precizēja ar 2012.gada 21.jūnija grozījumiem. Likumdevējs anotācijā norādījis, ka likuma normas interpretējamas tādējādi, ka administratīvā tiesa pieņem izskatīšanai tikai tos pieteikumus par iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu, to noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās termiņa saīsināšanu, kuru pamatā ir norādīts kāds no likumā uzskaitītajiem būtiskajiem pārkāpumiem. Tātad, ja administratīvā tiesa konstatē, ka pieteikuma pamatā ir strīds par to, vai pasūtītājs ir pieļāvis kādu no likumā uzskaitītajiem būtiskajiem pārkāpumiem, tad tiesa pieņem šādu pieteikumu izskatīšanai un lietas izskatīšanas pēc būtības ietvaros pārbauda, vai attiecīgais pārkāpums tiešām noticis, vai nē un attiecīgi pieteikumu apmierina vai noraida. Tātad jau pieteikuma izlemšanas stadijā tiesai ir jāzina, kurš no likumā uzskaitītajiem pārkāpumiem ir konkrētā pieteikuma pamatā, jo no tā atkarīgs, kāds ir pieteikuma iesniegšanas termiņš. Ievērojot, ka likumdevējs ir paredzējis Publisko iepirkumu likumā īpašu izņēmumu no vispārējās iepirkumu līgumu vai vispārīgo vienošanos strīdu izskatīšanas kārtības, tiesai nebūtu jāpieņem izskatīšanai jebkurš pieteikums par iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu.⁹⁴ Augstākā tiesa vairākās

---

⁹⁴ 2012. gada 21. jūnija likums "Grozījumi Publisko iepirkumu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/250149-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma>, likumprojekta anotācija
<http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/694AAD4D126CB917C22579360039C767?OpenDocument>

lietās⁹⁵ norādījusi, ka, nepastāvot Publisko iepirkumu likumā noteiktajiem priekšnoteikumiem, pieteikums nav pieļaujams, proti, prasījums šādos gadījumos nav pakļauts administratīvo tiesu kontrolei.

Turklāt, Augstākā tiesa vairākkārt norādījusi, ka likumā noteikto būtisko pārkāpumu gadījumu iestāšanās pārbaude nav izdarāma pieteikuma pieņemšanas stadijā, bet gan izskatot pieteikumu pēc būtības. Tādējādi nav pamatoti attiecīgo normu interpretēt tādā veidā, ka administratīvajai tiesai piekritīgs tikai tāds pieteikums, kurā pamatoti norādīts uz likumā minētajiem gadījumiem, t.i. tikai tāds pieteikums, kurš tiks apmierināts. Pieteikuma pamatotība vērtējama, skatot lietu pēc būtības. Ja pieteicējs saprātīgi un ticami pamato savu uzskatu par konkrēta likumā minēta apstākļa iestāšanos, pieteikuma pieļaujamība nav atkarīga no šā apstākļa faktiskās pastāvēšanas, jo apstākļa faktiskas pastāvēšanas vērtēšana notiek, izskatot lietu pēc būtības.⁹⁶ Tātad pieteicējam pieteikumā ir jāatsaucas uz konkrētu pasūtītāja pieļautu pārkāpumu, kā arī jānorāda argumenti, kā šis pārkāpums izpaudies. Ja tas netiek norādīts, tad pieteikumu jāatsaka pieņemt, bet, ja tiek norādīts, tad pēc būtības jāpārbauda tā pastāvēšana.⁹⁷

Vienlaikus Augstākā tiesa ir pieņēmusi pieteikumu, lai gan pieteicējs nebija atsaucies uz konkrētu likumā noteikto gadījumu. Tiesa norādījusi, ka pieteicēja ir paudusi apsvērumus par līguma slēgšanas pieļaujamību, kas liecina par pieteicējas iebildumiem par publiskā iepirkuma procedūras nepiemērošanu pakalpojumu sniedzēja izvēlei līdz uzvarētāja noskaidrošanai jaunajā iepirkuma procedūrā.⁹⁸ Jebkurā gadījumā, pieteikumā nav pieļaujama formāla atsaukšanās uz kādu no likumā noteiktajiem pieteikuma pieļaujamības gadījumiem, bez norādēm kā šis pārkāpums izpaudies.

Tai pašā laikā jāņem vērā, ka tiesa nav saistīta ar pieteicēja formulēto pieteikuma priekšmetu, bet tā pati novērtē pieteicēja prasījumu, noskaidrojot patieso pieteicēja gribu.⁹⁹ Tas *expressis verbis* noteikts arī Publisko iepirkumu likuma 75.panta otrajā daļā – tiesa izvēloties vienu no sprieduma veidiem nav saistīta ar pieteikuma iesniedzēja norādīto prasības priekšmetu un prasījuma robežām.

---

⁹⁵ Piemēram, Augstākās tiesas 2013.gada 17.oktobra lēmums SKA – 986/2013 (Lieta Nr. A420417313), 7.punkts, Augstākās tiesas 2016.gada 19.augusta lēmums SKA-1367/2016 (lieta Nr. A420226016) 11.punkts, Augstākās tiesas 2013.gada 29.jūlija lēmums lietā Nr.SKA-848/2013 (A420395913) 10. un 11.punkts

⁹⁶ Augstākās tiesas 2013.gada 29.jūlija lēmums lietā Nr.SKA-848/2013 (A420395913)

⁹⁷ Augstākās tiesas 2016.gada 19.augusta lēmums SKA-1367/2016 (lieta Nr. A420226016) 11.punkts

⁹⁸ Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa lēmums SKA-1046/2017 (Lieta nr. 670004317) 6.punkts

⁹⁹ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 08.09.2009. lēmums lietā Nr. SKA-721/2009

Publisko iepirkumu likuma 75.pants detalizēti atrunā spriedumu veidus, ko tiesa var pieņemt attiecībā uz iepirkumu līgumiem, izskatot likuma 73.pantā minēto pieteikumu. Augstākā tiesa atzinusi, ka vārdkopā „tiesa iepirkuma līgumu var atzīt par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt to noteikumus vai saīsināt līguma termiņu” ietvertais vārds „var” ir interpretējams šauri, attiecinot to tikai uz izvēli starp tālāk norādītajām sekām – atzīt līgumu par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt tā noteikumus vai saīsināt līguma termiņu – nevis uz izvēli starp to, vai vispār kādas no šīm sekām ir piemērojamas. Proti, tiesai ir dota satura izvēle, bet nav dota izdošanas izvēle.¹⁰⁰ Tas nozīmē, ka konstatējot Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmajā daļā minētos pārkāpumus, tiesai noteikti jāpieņem kāds no 75.panta pirmajā daļā minētajiem spriedumiem.

Publisko iepirkumu likuma 75.panta trešā daļa liek tiesai veikt lietderības apsvērumus, novērtējot vai atzīt iepirkuma līgums atzīstams par spēkā neesošu vai arī tikai grozāmi tā nosacījumi, proti, tiesa izvērtē, kurš sprieduma veids konkrētajā gadījumā ir pietiekami samērīgs, iedarbīgs un preventīvs, lai nodrošinātu, ka turpmāk pasūtītājs nepieļauj šā likuma pārkāpumus. Savukārt spriedumu par iepirkuma līguma termiņa saīsināšanu (kas Direktīvas 2007/66/EK izpratnē ir alternatīva sankcija) var pieņemt tikai tad, ja sabiedrības interesēs ir būtiski saglabāt iepirkuma līguma radītās sekas. Turklāt likums skaidro, ka finansiālās sekas (piemēram, izmaksas izpildes kavējuma, izpildītāja maiņas, sankciju vai citu juridisko saistību dēļ) pašas par sevi vien nav uzskatāmas par pietiekamu pamatu, lai netaisītu Publisko iepirkumu likuma 75.panta pirmās daļas 1. vai 2.punktā minēto spriedumu, proti, spriedumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu vai tā noteikumu grozīšanu.

Augstākā tiesa šajā sakarā ir norādījusi, ka “minētā likuma norma neprezumē, ka iepirkumu līguma radīto seku saglabāšana katrā ziņā ir sabiedrības interesēs. Normā būtisku sabiedrības interešu aizskārums noteikts kā priekšnoteikums tam, lai tiesa netaisītu spriedumu par līgumu atzīšanu par spēkā neesošu.”¹⁰¹ Turklāt minētajā normā norādītais, ka „tiesa nepieņem [Publisko iepirkumu likuma 75.panta] pirmās daļas 1. vai 2.punktā minēto spriedumu”, nevar tikt interpretēts tādējādi, ka tiesa nepieņem vispār nekādas sankcijas attiecībā uz līgumu, bet gan tādējādi, ka tiesa normā norādītajos apstākļos taisa spriedumu par līguma termiņa saīsināšanu.¹⁰²

---

¹⁰⁰ Augstākās tiesas 2016.gada 26.maija spriedums SKA-71/2016 (Lieta Nr.A420437813) 8.punkts

¹⁰¹ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmums SKA-494/2013 (Lieta Nr. A420513511), 14.punkts, nav publicēts

¹⁰² Augstākās tiesas 2018.gada 11.septembra spriedums lietā SKA 945/2018 (lieta Nr. A420372114), 19.punkts

AT kādā lietā, lemjot par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu, norādījusi, ka “sabiedrības interesēs ir ne tikai tas, lai [pasūtītājs] saņemtu konkrētās preces, bet arī tas, lai piegādātāja izvēle notiktu tiesiskā ceļā. Tiesiskums pats par sevi demokrātiskā valstī ir aizsargājama vērtība, un nepamatota konkurencei atvērtas procedūras nepiemērošana ir pats smagākais pārkāpums publiskā iepirkuma noslēgšanas procesā.”¹⁰³ Augstākā tiesa šajā lietā konstatēja sabiedrības interesi līguma seku saglabāšanā, līdz ar to secinājusi, ka šajā lietā taisāms spriedums tikai par līguma darbības termiņa saīsināšanu, un, ņemot vērā sagaidāmo spriedumu, piemērojusi pagaidu aizsardzības līdzekli līguma izpildes aizliegumu no konkrēta datuma, dodot pietiekamu laiku pasūtītājam veikt jaunu iepirkuma procedūru, lai nodrošinātu darbības nepārtrauktību.

Ievērojot iepriekš minēto, jāsecina, ka iesniedzot tiesā Publisko iepirkumu likuma 73.pantā minēto pieteikumu, pieteicējam nav nepieciešams norādīt, vai tas vēlas lai līgums tiktu saīsināts, grozīts, atcelts, vai atzīts par spēkā neesošu.

Papildus jāņem vērā, ka administratīvajā tiesā tiesai nav jāvērtē iepirkuma līgums kā tāds, bet gan līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas un tā noslēgšanas process.¹⁰⁴ Tai pašā laikā “tiesai nav kompetences uzlikt pasūtītājam pienākumu obligāti rīkot publisko iepirkumu, ja pasūtītājs pats šādu procedūru nav izsludinājis”¹⁰⁵. “To, ka pasūtītājam nevar uzlikt pienākumu obligāti rīkot publisko iepirkumu, apliecina Publisko iepirkumu likuma normu sistēmisks tulkojums. Minētais likums neparedz nevienu gadījumu, kurā personai būtu subjektīvās tiesības prasīt iepirkuma procedūras izsludināšanu, ja pasūtītājs pats šādu procedūru nav izsludinājis”.¹⁰⁶

4.5. Pagaidu aizsardzība

Pagaidu aizsardzības piemērošanas iespēja balstās uz Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajā teikumā minētajām tiesībām uz taisnīgu tiesu. Taisnīga tiesa nepastāv, ja tā nav efektīva, tādēļ likumdevējs noteicis, ka pirmšķietami būtiski kaitējoša un prettiesiska administratīvā akta gadījumā var piemērot pieteicēja pagaidu aizsardzību.¹⁰⁷ “Turklāt viens

---

¹⁰³ Augstākās tiesas 2018.gada 23.marta lēmums SKA-1060/2018 (Lieta Nr. A42033931), 37.punkts

¹⁰⁴ Augstākās tiesas 2012.gada 8.oktobra lēmums SKA-678/2012 (lieta nr.6-70015612), 10.punkts

¹⁰⁵ Augstākās tiesas 2016.gada 16.jūnija lēmums SKA-1105/2016 (Lieta Nr.6-80021716), 7.punkts

¹⁰⁶ Augstākās tiesas 2015.gada 23.janvāra spriedums SKA-17/2015 (Lieta Nr. A42513407) 15.punkts

¹⁰⁷ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta kopsēdes 2013.gada 1.jūlija lēmums SKA-541/2013 (Lieta Nr.A420307713), 9.punkts, nav publicēts

no Satversmē garantēto tiesību uz taisnīgu tiesu elementiem ir tiesības uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā, proti, tiesības sagaidīt, ka tiesas izspriešanai nodotais tiesiskais strīds tiks atrisināts pietiekami ātri, nodrošinot efektīvu tiesību aizsardzību un tiesisko noteiktību. Ievērojot minēto, kā arī to, ka objektīvu apstākļu dēļ laiks līdz brīdim, kad stājas spēkā tiesas galīgais nolēmums lietā, var būt salīdzinoši ilgs, liela nozīme tiesību uz taisnīgu tiesu efektīvā nodrošināšanā ir pagaidu aizsardzības iespējām. Pagaidu aizsardzība ir instruments, kas ļauj nodrošināt, ka tajos gadījumos, kad persona ar pieteikumu tiesā vērsusies pirmšķietami pamatoti un lietas apstākļi prasa steidzamu risinājumu, lietas izskatīšanas ilgums nekavē taisnīguma atjaunošanu.”¹⁰⁸

Ievērojot to, strīdos, kas izriet no publiskajiem iepirkumiem, primāri būtu jātiecas saglabāt restitūcijas iespējamību, un ievērojot to, ka caur atlīdzības institūtu nav iespējams pilnībā novērst (kompensēt) personas tiesību aizskārumu,¹⁰⁹ restitūcijas iespējamības saglabāšanā nozīmīga ir pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošana.

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka pagaidu aizsardzības jomā “tiesai ir aktīvs pienākums raudzīties, lai jautājums par pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanu tiktu izlemts ātri un efektīvi, maksimāli novēršot iespējamību, ka lietas izskatīšanas ilguma dēļ tiesību aizskārumi, kura dēļ persona vērsusies tiesā, kļūst neatgriezeniski. [...] Pilnvērtīgai [tiesas īstenotās kontroles] efektivitātes nodrošināšanai nepietiek ar formālu likumā paredzētās pagaidu aizsardzības procedūras ievērošanu. [...] Tiesai pagaidu aizsardzības lūguma izskatīšanas ietvaros procesuālās darbības ir jāveic tā, lai pēc būtības sasniegtu to mērķi, kura dēļ pagaidu aizsardzības institūts Administratīvā procesa likumā ir nostiprināts.”¹¹⁰

Publisko iepirkumu likuma 73.panta ceturtnā daļa paredz, ka vienlaikus ar pieteikuma iesniegšanu vai lietas izskatīšanas laikā pieteicējs Administratīvā procesa likumā noteiktajos gadījumos un kārtībā var lūgt, lai tiek piemērots pagaidu noregulējums. Administratīvā procesa likuma 195.panta pirmajā daļā noteikts, ka tiesa pēc pieteicēja motivēta lūguma var pieņemt lēmumu par pagaidu noregulējumu, ja ir pamats uzskatīt, ka pārsūdzētais administratīvais akts vai administratīvā akta neizdošanas sekas varētu radīt būtisku kaitējumu vai zaudējumus, kuru novēršana vai atlīdzināšana būtu ievērojami apgrūtināta vai prasītu

¹⁰⁸ Augstākās tiesas 2018.gada 29.jūnija lēmums SKA-1320/2018 (Lieta Nr. A420191718), 8.punkts

¹⁰⁹ Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 29.jūnija lēmums SKA-1320/2018 (Lieta Nr. A420191718), 8.punkts, skat. arī Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmums SKA-850/2012 (Lieta Nr.A420456612) 18.1.apakšpunkts; 2012.gada 22.jūnija spriedums SKA-1390/2014 (Lieta nr.A420372114) 8.punkts, 2012.gada 20.novembra lēmums SKA 1020/2012 (Lieta nr.A420456612) 6.punkts

¹¹⁰ Augstākās tiesas 2018.gada 29.jūnija lēmums SKA-1320/2018 (Lieta Nr. A420191718), 8.punkts

nesamērīgus resursus, un ja, izvērtējot tiesas rīcībā esošo informāciju, konstatējams, ka pārsūdzētais administratīvais akts ir pirmšķietami (*prima facie*) prettiesisks.

Kā norāda AT, pagaidu aizsardzības lūgumam ir šādi pamatotības saturiskie priekšnoteikumi:

- 1) pamatprasījuma pastāvēšana;
- 2) sevišķa aizsardzības vajadzība, proti, apstākļi, kādēļ pieteicējs nevar gaidīt tiesvedības beigas (subjektīvais kritērijs);
- 3) iestādes rīcības vai lēmuma pirmšķietams prettiesiskums (objektīvais kritērijs).¹¹¹

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 185. un 195.pantam pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošanas pamats ir divu kumulatīvu kritēriju iestāšanās: pirmkārt, tiesas konstatējums, ka tad, ja pagaidu aizsardzības līdzekļi netiktu piemēroti, varētu rasties būtisks kaitējums vai zaudējumi, kuru novēršana vai atlīdzināšana būtu ievērojami apgrūtināta vai prasītu nesamērīgus resursus (subjektīvais kritērijs), un, otrkārt, secinājums, ka pārsūdzētā iestādes rīcība (administratīvais akts, faktiskā rīcība, noslēgtais līgums) ir pirmšķietami prettiesiska.¹¹²

Pirmšķietamā prettiesiskuma kritērijs jeb objektīvais kritērijs prasa pirmšķietami izvērtēt pieteikuma pamatotību – iespējamību, ka pieteikums, skatot lietu pēc būtības, tiks apmierināts. Pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošana attaisnojama tikai tad, ja, tiesas ieskatā, lietas izskatīšanas pēc būtības rezultāts varētu būt pagaidu aizsardzības lūdzējam labvēlīgs.¹¹³ Savukārt sevišķas aizsardzības vajadzību jeb apstākļus, kādēļ pieteicējs nevar gaidīt tiesvedības beigas, var pamatot ar to, ka noslēgtā iepirkuma līguma izpilde lietas iztiesāšanas laikā būtiski ierobežo pieteicējas iespējas panākt lietas taisnīgu noregulējumu, t.i., godīgu konkurenci publisku resursu izmantošanā.¹¹⁴

Augstākā tiesa konsekventi ir norādījusi, ka, lai tiesa varētu piemērot pagaidu tiesisko aizsardzību, ir nepieciešama tiesvedība par konkrēto tiesisko attiecību. Pagaidu aizsardzības apjoms nevar iesniegties tādās tiesiskajās attiecībās, kuras tiesa nevērtēs, izskatot lietu pēc

---

¹¹¹ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta kopsēdes 2013.gada 1.jūlija lēmums SKA-541/2013 (Lieta Nr.A420307713), 10.punkts, nav publicēts

¹¹² Augstākās tiesas 2018.gada 28.maija lēmums SKA-1103/2018 (Lieta Nr.A420140118), 9.punkts

¹¹³ Augstākās tiesas 2018.gada 28.maija lēmums SKA-1103/2018 (Lieta Nr.A420140118), 9.punkts

¹¹⁴ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta kopsēdes 2013.gada 1.jūlija lēmums SKA-541/2013 (Lieta Nr.A420307713), 12.punkts, nav publicēts

būtības. Pagaidu aizsardzības līdzekļi ir attaisnojami, ciktāl tie ir vērsti tieši uz nākotnē sagaidāmo spriedumu.¹¹⁵ Tādējādi vēršoties tiesā ar pieteikumu par iepirkuma līgumu, kā vienīgais objektīvi iespējamais pagaidu aizsardzības līdzeklis ir pārsūdzētā līguma darbības apturēšana (aizliegums pildīt iepirkuma līgumu).

Turklāt gadījumos, kad iepirkuma līgums ir noslēgts, bet tas nav pārsūdzēts, tiesai pirms jautājuma par pagaidu tiesisko aizsardzību izlemšanas ir jānoskaidro noskaidro pieteicēja mērķi, ko tas vēlas sasniegt ar šo tiesvedību, un, ja apstiprinās pieteicējas vēlme atzīt par spēkā neesošu arī iepirkuma līgumu, darīt zināmu pieteicējai nepieciešamību pārsūdzēt iepirkuma līgumu.¹¹⁶ Šajā ziņā Augstākā tiesa uzsver tiesas aktīvu lomu pagaidu aizsardzības nodrošināšanā.

Pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanā pieteikuma par iepirkuma līgumu gadījumā ir būtiski ne vien tas, vai ir konstatējams kāds no Publisko iepirkumu likumā minētajiem būtiskajiem pārkāpumiem, bet arī tas, vai tiesa konkrētajā gadījumā varētu taisīt tieši spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu.¹¹⁷ Tātad, tiesai, lemjot par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu, jāņem vērā nākotnē sagaidāmais spriedums, ņemot vērā, ka Publisko iepirkumu likums detalizēti regulē iespējamo spriedumu veidus.

Piemēram, lietā, kur tika konstatētas sabiedrības intereses prettiesiski noslēgta iepirkuma līgumu seku saglabāšanā, ievērojot to, ka šajā gadījumā nevar taisīt spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu, Augstākā tiesa kā pagaidu aizsardzības līdzekli noteica aizliegumu pildīt iepirkuma līgumu no noteikta datuma, ievērojot sagaidāmo spriedumu.¹¹⁸ Paredzamais spriedums, atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 75.panta ceturtajai daļai var būt iepirkuma līguma termiņa saīsināšana. Tiesa, ņemot vērā laika periodu, kas nepieciešams pasūtītājam, jauna iepirkuma līguma noslēgšanai, noteica datumu, no kura iepirkuma līgums vairs nav pildāms.

---

¹¹⁵ Augstākās tiesas 2011.gada 5.janvāra lēmums SKA-250/2011 (Lieta Nr. A420791610) 6.punkts, nav publicēts, Augstākās tiesas 2011.gada 16.marta lēmums SKA – 468/2011 (Lieta Nr. A420398611), 7.punkts, nav publicēts, Augstākās tiesas 2011.gada 22.jūlija lēmums SKA – 801/2011 (Lieta Nr. A420516311), 8.punkts, nav publicēts

¹¹⁶ Augstākās tiesas 2011.gada 5.janvāra lēmums SKA – 250/2011 (Lieta Nr. A420791610), 7.punkts

¹¹⁷ Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmums SKA – 1390/2014 (Lieta Nr.A420372114), 6.punkts

¹¹⁸ Augstākās tiesas 2018.gada 23.marta lēmums SKA-1060/2018 (Lieta Nr. A42033931)

5. LĪGUMA ATZĪŠANA PAR SPĒKĀ NEESOŠU

5.1. Alternatīvas sankcijas

Likumdevējs kā pamatprincipu līguma spēkā neesamībai ir izvēlējis *ex tunc* pieeju, proti, visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku, nosakot atsevišķus gadījumus, kad līguma spēkā neesamība nav piemērojama. Gadījumos, kad no līguma izrietošās saistības jau ir pilnībā vai gandrīz pilnībā izpildītas, atbilstoši Direktīvas 2007/66/EK nosacījumiem, dalībvalstīm būtu jānodrošina arī alternatīvas sankcijas, ņemot vērā to, cik lielā apjomā līgums paliek spēkā saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.¹¹⁹ Direktīvas izpratnē zaudējumu atlīdzība netiek uzskatīta par alternatīvu sankciju.

Jau gramatiski secināms, ka “alternatīva” ir izvēles iespēja starp izvēlēm, kas viena otra izslēdz,¹²⁰ tādējādi alternatīva sankcija ir tāda sankcija ko piemēro, kad nav iespējams piemērot līguma spēkā neesamību.

Direktīvas 2007/66/EK 2.e panta 2.daļā ir norādītas divu veidu alternatīvās sankcijas, pirmkārt sodanaudas piemērošana līgumslēdzējai iestādei, otrkārt, līguma ilguma saīsināšana. Termina saīsināšana ir ieviesta Latvijas tiesību sistēmā. Tā kā viens no iespējamajiem sprieduma veidiem gadījumos, pastāv sabiedrības interese līguma seku saglabāšanā, tostarp ir aplūkota šī darba 4.4.apakšnodaļā.

Tāpat termina saīsināšana kā iespējama spriedums iespējams tikai tad, ja konstatējamas sabiedrības interese līguma seku saglabāšanā. AT šajā ziņā ir norādījusi, ka “sabiedrības interesēs ir ne tikai tas, lai [pasūtītājs] saņemtu konkrētās preces, bet arī tas, lai piegādātāja izvēle notiktu tiesiskā ceļā. Tiesiskums pats par sevi demokrātiskā valstī ir aizsargājama vērtība, un nepamatota konkurencei atvērtas procedūras nepiemērošana ir pats smagākais pārkāpums publiskā iepirkuma noslēgšanas procesā.”¹²¹ Traibus norāda, ka sabiedrības interesei ir jābūt ārējai vispārīgai interesei, saistītai ar sabiedrības veselības, drošības vai vides apsvērumiem. Sabiedrības intereses noteikti nevar būt saistītas ar līguma pušu ekonomiskām interesēm.¹²² Arī Publisko iepirkumu likuma 75.panta ceturtajā daļā

---

¹¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā 21.apsvērumus

¹²⁰ Termina “alternatīva” skaidrojums, <http://www.tezaurs.lv/#/sv/alternat%C4%ABva>

¹²¹ Augstākās tiesas 2018.gada 23.marta lēmums SKA-1060/2018 (Lieta Nr. A42033931), 37.punkts

¹²² Trybus M., An Overview of the United Kingdom Public Procurement Review and Remedies System with an Emphasis on England and Wales, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, p.223

expressis verbis norādīts, ka finansiālās sekas (piemēram, izmaksas izpildes kavējuma, izpildītāja maiņas, sankciju vai citu juridisko saistību dēļ) pašas par sevi vien nav uzskatāmas par pietiekamu pamatu netaisīt spriedumu par līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

Savukārt alternatīvo sankciju – naudas soda piemērošanu pasūtītājam likumdevējs neievieša. Kā norādīts Eiropas komisijas ziņojumā par pārskatīšanas procedūru efektivitāti, vairums dalībvalstu kā alternatīvās sankcijas savos likumos transponēja arī naudas sodus. Šajā ziņojumā, tostarp, norādīts, ka sankcijas izmanto tikai dažkārt, jo tās uzskata par visneefektīvākajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, proti, dalībvalstis uzskata, ka naudas sodi ir tikai līdzekļu pārdale.¹²³

Naudas sods pasūtītājam kā alternatīva sankcija ir iekļauts piemēram Lietuvas Publisko iepirkumu likumā,¹²⁴ paredzot, ka tiesa var uzlikt pasūtītājam naudas sodu līdz 10% no iepirkuma līguma vērtības, savukārt Itālijā gadījumā, ja nav iespējams atzīt līgumu par spēkā neesošu dēļ sabiedrības interesēm, vai līguma spēkā neesamība tiek atzīta tikai *ex nunc*, var piemērot naudas sodu 0,5-5% apmērā no iepirkuma līguma summas, atkarībā no pārkāpuma būtiskuma un pasūtītāja darbībām, ko tas veicis lai novērstu pārkāpuma sekas.¹²⁵

Lai gan alternatīvā sankcija – soda nauda pasūtītājam nav ieviesta, pastāv administratīvo sodu regulējums atbildīgajām amatpersonām, kas ietverts Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksā. Smagākais sods, ko atbilstoši spēkā esošajam regulējumam amatpersonai var piemērot publisko iepirkumu jomā ir naudas sods līdz 700 EUR, kā arī papildsods, atņemot tiesības ieņemt valsts amatpersonas amatus (ja līgumcena pārsniedz 145 000 EUR un, pagaidām, atkārtotības gadījumā). Papildsodu – aizliegumu ieņemt amatpersonas statusu precizē attiecīgais nozares likums. Publisko iepirkumu likuma 81.pantā skaidrots, ka aizliegums ieņemt valsts amatpersonas amatu attiecas uz amatiem, amatus, kuru pienākumos ietilpst lēmumu pieņemšana publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā vai iepirkuma līgumu, vispārīgo vienošanos, partnerības iepirkuma līgumu vai koncesijas līgumu noslēgšana, kā arī pieņemt attiecīgus lēmumus un slēgt attiecīgus līgumus.

Tomēr administratīvo sodu regulējumu attiecībā uz atbildīgajām amatpersonām nevar uzskatīt par alternatīvu sankciju Direktīvas izpratnē, turklāt sankcijas nav atzīstamas par

---

¹²³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52017DC0028>

¹²⁴ Lietuvas Republikas Publisko iepirkumu likums, 106.panta trešās daļas 2.punkts, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C54AFFAA7622/WhWKOuQVUF>

¹²⁵ Comba M., The Italian System of Remedies, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, p.252-252

pietiekami stingrām un efektīvām. Atbilstoši spēkā esošajam regulējumam, administratīvā lieta jāuzsāk 6 mēnešu laikā no pārkāpuma izdarīšanas brīža, kas sakrīt ar termiņu kādā vispār persona var iesniegt pieteikumu par iepirkuma līgumu. Tādējādi, arī tad, ja tiesa konstatēs būtiskus pārkāpumus, soda piemērošana administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros vairs nav iespējama.

Autores ieskatā, lai nodrošinātu pietiekami stingras sankcijas nelikumīgas tiesas piešķiršanas gadījumos, kad nav iespējams taisīt spriedumu par iepirkuma līguma spēkā neesamību, vai kad iepirkuma līgums jau pilnībā izpildīts, būtu apsverama iespēja ieviest naudas sodu piemērošanu pasūtītājiem.

5.2. Sekas līguma spēkā neesamībai

No romiešu tiesībām izriet, ka spēkā neesoši darījumi tiek uzskatīti par tādiem, kuri nekad nav bijuši un tāpēc nav radījuši nekādas tiesiskas sekas (*quod nullum est, nullum producit effectum*).¹²⁶ Arī nosakot atbilstošu atlīdzinājumu Satversmes 92.panta izpratnē, primārais mērķis ir iepriekšējā tiesiskā un mantiskā stāvokļa atjaunošana (*restitutio in integrum*).¹²⁷ Lai atlīdzinājums būtu atbilstīgs Satversmes 92.panta izpratnē, tam ir jābūt efektīvam tiesiskās aizsardzības līdzeklim. Tādējādi ar atlīdzinājumu ir saprotama gan aizskāruma atlīdzināšana naudas izteiksmē, gan, ja iespējams, citos veidos - pēc iespējas atjaunojot iepriekšējo tiesisko situāciju.¹²⁸

Ņemot vērā ka tirgus dalībniekiem lielākoties ir izdevīgāk noslēgt līgumu, kas atbilst primārajām civiltiesiskajām prasībām, nekā iegūt tiesības celt prasību pret līgumslēdzēju iestādi par zaudējumu atlīdzību,¹²⁹ publisko iepirkumu kontekstā par atbilstīgu atlīdzinājumu un vēlāmāko risinājumu būtu uzskatāma konkurences atjaunošana, radot tiesības pretendēt uz attiecīgā iepirkuma līguma noslēgšanu.

Atbilstoši Direktīvas 2007/66/ES 2.d.panta 2.punktam, sekas tam, ka līgumu atzīst par spēkā neesošu, nosaka attiecīgās valsts tiesību akti. Direktīvas preambulas 21.apsvērumā

---

¹²⁶ AT prakses apkopojums par Civillikuma 1415. panta piemērošanu, 2008, http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/summaries/2008/tiesu_prakses_apkopojums_3_2008.doc, 9.lpp

¹²⁷ Briede J. Višķere I. Litvins G. Bitāns A. Danovskis E. Komentārs LR Satversmes 92.pantam. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011 159.lpp.

¹²⁸ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007. gada 1. marta spriedums lietā SKA-54/2007, <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/4880>

¹²⁹ Ģenerālvokātes secinājumi lietā C-503/04 *Commission v Germany*, 80.punkts

tostarp norādīts, ka “[D]alībvalstīm paredzot noteikumus līguma uzskatīšanai par spēkā neesošu, sasniedzamais mērķis ir izbeigt pušu līgumā noteikto tiesību un pienākumu īstenošanu un izpildi. Sekas līguma uzskatīšanai par spēkā neesošu būtu jānosaka attiecīgo valstu tiesību aktos. Tādēļ attiecīgās valsts tiesību aktos var, piemēram, paredzēt visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku (*ex tunc*) vai, gluži otrādi, noteikt, ka atceļ vienīgi tās saistības, kas vēl būtu jāizpilda (*ex nunc*). [...] Tāpat attiecīgās valsts tiesību aktos nosaka sekas saistībā ar jau samaksāto līdzekļu iespējamo atgūšanu, kā arī citiem iespējamās restitūcijas veidiem – tostarp vērtības restitūciju, ja restitūcija natūrā nav iespējama.”

Latvijā kā pamatprincips attiecībā uz spēkā neesamību darbojas *ex tunc*, savukārt Apvienotā karaliste ir izvēlējusies *ex nunc* pieeju. Tas nozīmē, ka atceltas tiek tikai tās saistības, kas vēl nav izpildītas.¹³⁰

Kā izteicies E.Danovskis, kas piedalījies arī Direktīvas 2007/66/EK transponēšanas procesā, restitūcijas jautājumā piemērojami civiltiesību koncepti. Tā kā atsevišķas prasības celšana vispārējās jurisdikcijas tiesā ir “lieks formālisms”, jo fakti, uz kuriem balstās restitūcijas prasība, ir nodibināti tiesvedībā par iepirkuma līguma spēkā neesamību, tiesai *ex officio* būtu jāpieņem lēmums par restitūciju.¹³¹ Tomēr šāda iespēja Latvijas tiesību sistēmā netika ieviesta.

Augstākā tiesa, izskatot kasācijas sūdzību, konstatēja, “ka, kaut arī Publisko iepirkumu likumā paredzēta līguma atzīšana par spēkā neesošu, Latvijas tiesību normas pretēji Direktīvas 2007/66/ES 2.d. panta otrajā daļā noteiktajam neparedz sekas tam, ka līgumu atzīst par spēkā neesošu. Augstākās tiesas ieskatā seku novēršanas atstāšana tikai līgumslēdzēju ziņā nerasniedz direktīvā noteikto mērķi”.¹³² Augstākā tiesa vērsa arī Ministru kabineta uzmanību uz nepilnībām tiesiskajā regulējumā.

Kā norādīts Augstākās tiesas prakses apkopojumā publisko iepirkumu lietās, “[A]tbildot uz minēto lēmumu, valdība sniegusi viedokli, ka gadījumā, ja tiesa atzīst noslēgto līgumu par spēkā neesošu kopš noslēgšanas brīža, līgumslēdzēji iepriekšējo stāvokli atjauno civiltiesiskā kārtībā saskaņā ar Civillikuma 2369.–2393.pantu. Civillikumā iekļautais restitūcijas regulējums balstās uz brīvprātības principu – tikai pašas puses izlemj atdot otram to, kas tai

---

¹³⁰ Trybus M., An Overview of the United Kingdom Public Procurement Review and Remedies System with an Emphasis on England and Wales, Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, p.222

¹³¹ E. .Danovskis, Publisko un privāto tiesību dalījuma nozīme un piemērošanas problēmas Latvijā, Promocijas darbs, Latvijas Universitāte, 2012, 156.lpp

¹³² Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2015.gada 26.marta blakus lēmums SKA-46/2015 (Lieta Nr. A420281013), nav publicēts.

nepienākas, un katrai pusei ir jāizvērtē, vai vēršanās tiesā ar prasības pieteikumu par izpildījuma atprasīšanu ir lietderīga un efektīva. Pasūtītājam jāizvērtē, vai vēršanās tiesā ar šādu prasības pieteikumu ir samērīga un lietderīga, lai atjaunotu iepriekšējo stāvokli, ievērojot arī Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumā noteiktos principus. Savukārt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā ietvertas normas, kas vērstas uz to, lai nākotnē atturētu amatpersonas rīkoties līdzīgi, pārkāpjot iepirkumu jomas regulējumu.”¹³³

Augstākā tiesa ir uzsvērusi, ka strīdos, kas izriet no publiskajiem iepirkumiem, primāri būtu jātiecas saglabāt restitūcijas iespējamību, savukārt ar prettiesisku pasūtītāja lēmumu nodarīto zaudējumu vai kaitējuma atlīdzināšanai kā aizskartā iepirkuma procedūras dalībnieka tiesību aizsardzības līdzeklim piešķirama sekundāra nozīme, un šis tiesību aizskārums novēršanas līdzeklis būtu pieļaujams vien tad, ja faktiskā situācijas labošana (restitūcija) nav iespējama. Tiesa tam rod pamatojumu apstākļi, ka publisko iepirkumu tiesiska norise ir visas sabiedrības būtiska interese. Turklāt, jāņem vērā, ka iepirkuma līguma noslēgšana pretendētam sniedz ne tikai finansiālu ieguvumu, bet arī citas sekas, piemēram, reputācijas uzlabošanu un pieredzi. Līdz ar to, ja persona prettiesiskas iepirkuma procedūras rezultātā nav ieguvusi līguma slēgšanas tiesības, tā var ciest ne tikai tiešus mantiska rakstura zaudējumus un zaudējumus neiegūtās peļņas veidā, bet arī nemantisku kaitējumu, kas var izpausties kā iepriekš minēto labumu neiegūšana. Tādēļ ir īpaši būtiski nodrošināt efektīvu iepirkuma procedūras tiesiskuma kontroli, relatīvi mazāku nozīmi piešķirot privātpersonas tiesībām uz atlīdzinājumu, jo caur šo tiesību institūtu nav iespējams pilnībā novērst (kompensēt) personas tiesību aizskārums.¹³⁴

Tomēr gadījumos, kad iepirkuma procedūra nav veikta, un tiesā jau ir prasījums par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, pārsvarā iepirkuma līgums jau ir daļēji vai pilnīgi izpildīts līdz brīdim, kad stājas spēkā nolēmums attiecībā uz pārsūdzēto iepirkuma līgumu. Šajā ziņā restitūcijas iespējamības saglabāšanā nozīmīga ir pagaidu aizsardzības līdzekļu piemērošana (detalizētāk šī darba 4.5.nodaļā).

Būtu jāapsver tiesiskās paļāvības principa piemērošana attiecībā uz personu, ar kuru attiecīgais iepirkuma līgums noslēgts. Tiesiskās paļāvības princips paredz, ka privātpersona

---

¹³³ Augstākās tiesas prakses apkopojums publisko iepirkumu lietās, 49.lpp (219.zemsvītras atsauce).

¹³⁴ Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 29.jūnija lēmums SKA-1320/2018 (Lieta Nr. A420191718), 8.punkts, skat. arī Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmums SKA-850/2012 (Lieta Nr.A420456612) 18.1.apakšpunkts; 2012.gada 22.jūnija spriedums SKA-1390/2014 (Lieta nr.A420372114) 8.punkts, 2012.gada 20.novembra lēmums SKA 1020/2012 (Lieta nr.A420456612) 6.punkts

var paļauties, ka iestādes rīcība ir tiesiska un konsekventa. Iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nedrīkst radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas.¹³⁵ Kā norādījusi AT, “iespēja atsaukties uz [tiesiskās paļāvības principu] ir ikvienam subjektam, kuram iestāde ir modinājusi pamatotas cerības, sniedzot precīzus, beznosacījuma un saskaņotus solījumus.”¹³⁶ Gadījumā, kad persona ir noslēgusi ar pasūtītāju iepirkuma līgumu, var pieņemt, ka minētie apstākļi, kas dod tiesības atsaukties uz tiesisko paļāvību, ir iestājušies – ir noslēgts iepirkuma līgums.

Doktrīnā pastāv viedoklis, ka līgumslēdzēja tiesiskā paļāvība šādā gadījumā nebūtu aizsargājama, ņemot vērā, ka pamats paļāvībai ir tikai neapstrīdams (noteiktajā termiņā neapstrīdēts) administratīvs akts, attiecīgi, kamēr nav notecējis pārsūdzības iepirkuma līgumam, līgumslēdzēju vēl neaizsargā tiesiskā paļāvība.¹³⁷ Iepirkuma līguma pārsūdzēšanai ir dots termiņš 6 mēneši (vai 30 dienas brīvprātīgā paziņojuma gadījumā). Ņemot vērā ka šajā laikā līgumslēdzējam jau ir pienākums līgumā noteiktās saistības pildīt (sniegt pakalpojumus, veikt piegādes un darbus), tas var ciest ievērojamus zaudējumus (par zaudējumu atlīdzināšanu detalizētāk šī darba 5.4.nodaļā).

Vācijas tiesībās pēc vispārēja principa darbības, kas veiktas spēkā neesoša darījuma izpildē, pakļaujas restitūcijai. Restitūcija tiek veikta, ceļot prasību par nepamatotu iedzīvošanos bez tiesiska pamata saskaņā ar Vācijas Civillikuma 812. pantu.¹³⁸ Saskaņā ar Vācijas Civillikuma 818.panta trešo daļu labuma izmantošanas gadījumā pilsoņa iegūtais labums ir jāaizsargā – nepastāv atlīdzināšanas pienākums, ja labuma saņēmējs nav iedzīvojies. Kā norāda Paine, šī atziņa attiecas arī uz publiskajām tiesībām, vienlaikus piemērošana pēc analogijas varētu notikt tikai tad, ja labuma aizsardzība neizriet jau no publisko tiesību principiem, proti, tiesiskās paļāvības principa. Lai varētu atsaukties uz paļāvības principu, ir jābūt paļāvības sastāvam. Gadījumos, kuros labums netiek piešķirts ar administratīvā akta starpniecību, parasti nerodas paļāvības sastāvs. Paļāvības aizsardzība atkrīt arī gadījumos, kad labuma saņēmējs rupjas neuzmanības dēļ nav zinājis, ka labuma saņemšanai nav tiesiska pamata (*sine causa*).¹³⁹

---

¹³⁵ Administratīvā procesa likuma 10.pants.

¹³⁶ Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2017.gada 28.februāra spriedums SKA-706/2017 (Lieta Nr. A420193416)

¹³⁷ E. .Danovskis, Publisko un privāto tiesību dalījuma nozīme un piemērošanas problēmas Latvijā, Promocijas darbs, Latvijas Universitāte, 2012, 157.lpp

¹³⁸ AT prakses apkopojums par Civillikuma 1415. panta piemērošanu, 2008, http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/summaries/2008/tiesu_prakses_apkopojuums_3_2008.doc, 16.lpp

¹³⁹ Paine, 312.-313.lpp

Ņemot vērā iepriekš minēto, autores ieskatā, restitūcija tādā izpratnē kā iepriekšējā stāvokļa atjaunošana (proti, izpildījumu atprasīšana) pēc tam, kad iepirkuma līgums atzīts par spēkā neesošu, būtu iespējama tikai tad, ja konstatējama arī personas, ar kuru iepirkuma līgums noslēgts, vainojama rīcība, pretējā gadījumā uz šo personu var būt attiecināms tiesiskās palāvības princips.

5.3. Tiesības uz zaudējumu atlīdzību

Publisko iepirkumu likuma 76.pants paredz tiesības prasīt zaudējumu atlīdzību, kas nodarīti administratīvā procesa (iepirkuma) ietvaros. Publisko iepirkumu likuma 76.panta pirmā daļa nosaka, ka zaudējumus, kas nodarīti administratīvā procesa ietvaros, atlīdzina saskaņā ar administratīvo procesu un valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas kārtību regulējošiem normatīvajiem aktiem. Šī panta otrā daļa paredz, ka, ja atlīdzinājums tiek prasīts vienlaikus ar Publisko iepirkumu likuma 73.pantā minēto prasījumu, tad tos izskata vienlaikus, savukārt, ja spriedums stājies spēkā, atlīdzinājums prasāms civiltiesiskā kārtībā.

Sākotnēji Publisko iepirkumu likumā bija iekļauts formulējums – “zaudējumi nodarīti ārpus administratīvā procesa”, taču, kā anotācijā norāda likumdevējs, šis sākotnējais likuma formulējums bija neprecīzs, jo zaudējumu avots ir iestādes bezdarbība publisko tiesību jomā (proti, likumā uzskaitītie pārkāpumi iepirkuma procedūrā), tātad administratīvā procesa ietvaros, nevis ārpus tā.¹⁴⁰ Tieši pasūtītājs ir atbildīgs par normatīvajam regulējumam atbilstošu iepirkuma veikšanu, tādējādi zaudējumus ar savu rīcību tas var būt radījis gan personai, ar kuru līgums noslēgts, gan personai, kurai liegtas tiesības pretendēt uz līguma slēgšanas tiesībām.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmajā daļā noteikts, ka “tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība — objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.”

---

¹⁴⁰ 2012. gada 21. jūnija likums "Grozījumi Publisko iepirkumu likumā". <https://likumi.lv/ta/id/250149-grozijumi-publisko-iepirkumu-likuma>, likumprojekta anotācija <http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/0/694AAD4D126CB917C22579360039C767?OpenDocument>

Doktrīnā cēloņsakarības konstatēšanai administratīvajās tiesībās tiek piedāvāts izmantot divas cēloņsakarības teorijas *conditio sine qua non* (priekšnosacījums, bez kura nevar) un *causa adequata* (adekvāts cēlonis). Pirmā teorija jeb priekšnosacījuma cēloņsakarības teorija, lai gan to kritizē civiltiesībās, jo tā nespēj nošķirt juridiski svarīgus cēloņus no nesvarīgiem, administratīvajās tiesībās ir izmantojama, jo atlīdzības pamats vienmēr būs iestādes prettiesiska rīcība, kas prezumējama kā svarīgs cēlonis. Taču ar šo teoriju var atrisināt vienkāršākās zaudējumu atlīdzināšanas lietas, kad iestādes rīcība ir vienīgais juridiski nozīmīgais zaudējumu rašanās cēlonis. Otra piedāvātā teorija jeb adekvātās cēloņsakarības teorija, kur atlīdzība tiek ierobežota tikai par adekvātām sekām, un šī cēloņsakarības teorija risina arī attālināto zaudējumu rašanos problēmu. Nav vienas universālas cēloņsakarības teorijas, kuru varētu izmantot administratīvajā procesā. Lai arī administratīvajā procesā piemērotākā ir adekvātā cēloņsakarības teorija, atsevišķas lietas var taisnīgi atrisināt ar priekšnosacījuma cēloņsakarības teoriju, izmantojot iestādes prettiesisko rīcību par atskaites punktu un prezumējot to par juridiski nozīmīgu zaudējumu cēloni.¹⁴¹

Tiešas nelikumīgas līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā cēloņsakarības pierādīšana ir problemātiska. Kā norāda itāļu tiesībzinātnieks Karanta (*Caranta*), visliberālākais cēloņsakarības tests ir Itālijā, Francijā un Nīderlandē, kur prasītājam ir pietiekami pierādīt, ka tas būtu bijis spējīgs piedalīties līgumslēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā. Šāda situācija pieļauj vairākus zaudējumu atlīdzības prasījumus no dažādiem tirgus dalībniekiem vienlaikus. Karanta norāda, ka Itālijas tiesa šajā ziņā ir bijusi visatjautīgākā, tā nelikumīgas tiesas piešķiršanas gadījumā, novērtējot prasītāja iespējas iegūt līguma slēgšanas tiesības, novērtē vidējo pretendentu skaitu līdzīgās procedūrās, tādējādi procentuālā apmērā novērtējot pretendenta iespēju uzvarēt nenotikušajā procedūrā¹⁴², proti, ir runa par “zaudēto iespēju” piedalīties procedūrā atlīdzināšanu, nevis par reālu zaudējumu atlīdzināšanu.

Cietušajai pusei būtu jābūt tiesībām prasīt kompensāciju ne tikai par reālajiem zaudējumiem, bet arī atrauto peļņu un procentus. Reālos zaudējumus publiskā iepirkuma gadījumā ir viegli aprēķināt, jo tie ir saistīti ar piedāvājuma sagatavošanu un ar to saistītajām

---

¹⁴¹ Priekulis J. Cēloņsakarības izpratne administratīvajā procesā: Zaudējumi, Latvijas Republikas Satversmei – 95. Latvijas Universitātes 75. zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2017, 392.-395.lpp.

¹⁴² Caranta R. Damages for Breaches of EU Public Procurement Law. Issues of causation and recoverable losses, In: Lichere F., Fairgrave D. (eds.) Public Procurement Law: Damages as an Effective Remedy, Hart Publishing: 2011, 177.p, 180.p

izmaksām.¹⁴³ Jāņem vērā, ka nelikumīgas tiesas līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas gadījumā, kad iepirkums nemaz nav veikts, reālos zaudējumus faktiski nav iespējams konstatēt.

Savukārt atrautās peļņas gadījumā būtu jāspēj pierādīt, ka konkrētais pretendents būtu uzvarējis iepirkumā, ja vien pasūtītājs būtu ievērojis likuma prasības.¹⁴⁴ Arī Augstākās tiesas judikatūrā atzīts, ka atrautās peļņas institūta mērķis ir atlīdzināt cietušajam to, ko viņš noteikti būtu saņēmis, ja prettiesiskā rīcība nebūtu notikusi, jeb novērst tās kaitīgās sekas, ko prettiesiskā rīcība noteikti nodarītu cietušā mantai nākotnē.¹⁴⁵

Kā norāda Augstākā tiesa, zaudējumu atlīdzinājums nevar balstīties uz vispārīgiem pieņēmumiem par iespējamu notikumu attīstības gaitu, ja prettiesiskais lēmums nebūtu pieņemts. Tas nozīmē, ka gan zaudējumu esība, gan cēloņsakarība ir jākonstatē, izvērtējot lietā gūtos pierādījumus, un nav pieļaujams secinājumu par zaudējumu esību un cēloņsakarību izdarīt, balstoties uz pieņēmumiem. Tiesai, izvērtējot prasījumu atlīdzināt neiegūto peļņu, vispirms jānoskaidro, vai pieteicējs iepirkuma procedūras paredzamās norises gaitā būtu ieguvis tiesības slēgt iepirkuma līgumu. Tas noskaidrojams, būtībā veicot hipotētiskā labvēlīgā administratīvā akta izdošanas pamatotības pārbaudi.¹⁴⁶ Vienlaikus Augstākā tiesa ir norādījusi, ka izlemjot prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu, tiesa pēc būtības nenoregulē publiskā iepirkuma procedūru, nosakot tās uzvarētāju, un tādējādi neiejaucas pasūtītāja kompetencē novērtēt piedāvājumus.¹⁴⁷

Pēc tam, kad ir noskaidrots, vai pieteicējs būtu varējis iepirkumā uzvarēt, ja nebūtu pieļautā pārkāpuma, var pievērsties jautājumam par to, vai un kādā apmērā pieteicējs iepirkuma līguma noslēgšanas rezultātā būtu guvis peļņu. Tas atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajai daļai jāpierāda pieteicējam.¹⁴⁸

Publisko iepirkumu regulējumā ietvertās tiesību normas “nenoteic konkrētu personu, ar kuru slēdzams līgums, un tādējādi nevar rasties paļāvība, ka līgums tiks noslēgts tieši ar konkrēto personu. Tomēr tas nedrīkst būt nepārvarams šķērslis cēloņsakarības konstatēšanai starp iestādes rīcību un iespējamiem zaudējumiem. Pretējā gadījumā zaudējumu atlīdzināšanas institūts iepirkumu lietās kļūtu iluzors, jo nevienā gadījumā tiesību normas

---

¹⁴³ Bovis The Law of EU public procurement, 577. p.

¹⁴⁴ Bovis The Law of EU public procurement, 577. p.

¹⁴⁵ Augstākās tiesas 2017.gada 22.septembra spriedums lietā 558/2017, 14.punkts

¹⁴⁶ Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412) 12.-23.punkts

¹⁴⁷ Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra spriedums SKA – 807/2014 (Lieta Nr.A420572412), 8.punkts

¹⁴⁸ Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-807/2014 (A420572412) 12.-23.punkts

neparedz konkrētu uzvarētāju un neviens, piedaloties iepirkumā, nevar paļauties, ka neuzvarēs kāds cits.”¹⁴⁹

Augstākā tiesa ir atzinusi, ka ar Administratīvā procesa likumā paredzētajiem pierādīšanas līdzekļiem nav iespējams pierādīt konkrētus mantiskā izteiksmē izsakāmus zaudējumus, kas rastos, ja pretendents prettiesiska pasūtītāja lēmuma dēļ nevarētu turpināt piedalīties iepirkumā un pretendēt uz līguma slēgšanas tiesībām. Aizsardzības vērtā ir personu interese piedalīties tiesiskā iepirkuma procedūrā pati par sevi, un tās aizsardzību nebūtu iespējams efektīvi nodrošināt, ja katrā pagaidu aizsardzības lūguma gadījumā tiesa pieprasītu pierādījumus par reāliem zaudējumiem, kas personai varētu rasties pasūtītāja prettiesiskā lēmuma dēļ.¹⁵⁰ Iespējamām grūtībām pierādīt zaudējumu esību vai apmēru nevajadzētu būt par pamatu tiesvedības izbeigšanai lietās, kurā pārbaudāms pasūtītāja rīcības tiesiskums.¹⁵¹

Augstākās tiesas ieskatā, Publisko iepirkumu likuma normas par zaudējumu atlīdzināšanu “neizslēdz personas tiesības uz zaudējumu atlīdzinājumu, ja tiesa [Publisko iepirkumu likuma 74.panta otrajā daļā un 75.panta ceturtajā daļā] norādīto iemeslu dēļ nevar taisīt spriedumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu. Tās vienīgi noteic kārtību, kādā persona var prasīt zaudējumu atlīdzinājumu. Proti, tas pieprasāms vai nu administratīvajā tiesā kopā ar prasījumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, vai, ja tas nav darīts kopā ar prasījumu par līgumu, tad civilprocesuālā kārtībā pēc attiecīgā administratīvās tiesas sprieduma spēkā stāšanās. Normas mērķis nevar būt izslēgt zaudējuma atlīdzinājuma prasījumu gadījumā, kad tas būtu nepieciešams pat vēl vairāk par normā tieši norādīto gadījumu – proti, ja līguma noslēgšanas prettiesiskums ir konstatēts, bet nav pieļaujams situāciju labot, līgumu atzīstot par spēkā neesošu vai tml.”¹⁵² Lai persona varētu īstenot tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu gadījumā, kad tā ir vērsusies tiesā ar prasījumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tās interese jo īpaši ir prasīt atzīt līguma noslēgšanas prettiesiskumu.¹⁵³

Augstākā tiesa norādījusi, ka iepirkuma līguma noslēgšana personai nes ne tikai finansiālu ieguvumu, bet arī citas sekas, tādas kā reputācijas uzlabošana, jaunu klientu

---

¹⁴⁹ Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra spriedums SKA – 807/2014 (Lieta Nr.A420572412), 8.punkts

¹⁵⁰ Augstākās tiesas 2018.gada 21.maija lēmums SKA-1222/2018 (Lieta Nr. A420171118) 6.punkts, Augstākās tiesas 2017.gada 8.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817) 8.punkts

¹⁵¹ Augstākās tiesas 2018.gada 29.marta spriedums SKA 426/2018 (Lieta Nr. A42019111)

¹⁵² Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 23.aprīļa lēmums SKA- 497/2013 (Lieta Nr.6-80002513/22), 7.punkts, nav publicēts

¹⁵³ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 23.aprīļa lēmums SKA- 497/2013 (Lieta Nr.6-80002513/22), 7.punkts, nav publicēts

iegūšana, pieredze u.tml. Līdz ar to gadījumā, ja persona prettiesiskas iepirkuma procedūras rezultātā nav ieguvusi līguma slēgšanas tiesības, tā var ciest ne tikai tiešus mantiska rakstura zaudējumus un zaudējumus neiegūtās peļņas veidā, bet arī nemantisku kaitējumu, kas var izpausties kā iepriekš minēto labumu neiegūšana.¹⁵⁴

Tomēr, kā norāda Bovis, nelikumīgas tiešas piešķiršanas rezultātā, piegādātājs ne vien nevar pierādīt jebkādus izdevumus saistībā ar piedāvājuma sagatavošanu bet arī nevar pierādīt, ka tas būtu ieguvis līguma slēgšanas tiesības. Tā rezultātā tādēļ, ka nekādi ieguldījumi nav veikti piedāvājuma sagatavošanā, potenciālie pretendenti ir mazāk ieinteresēti šādu iepirkuma līgumu pārsūdzēt.¹⁵⁵

ES tiesa lietā C-568/08 *Spijker* norāda, ka tieši dalībvalstis ir tās kas var noteikt kritērijus zaudējumu atlīdzībai. Attiecībā uz kritērijiem, kas ir pamatā zaudējumu konstatēšanai un novērtēšanai, ES tiesa skaidro, ka šajā jautājumā nav ES tiesību normu, tādēļ kritēriji tam, kā konstatēt un novērtēt zaudējumus, kurus radījuši ES tiesību pārkāpumi publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā, ir jānosaka katras dalībvalsts tiesību sistēmā.¹⁵⁶ Šajā ziņā Itālija ir eksotisks piemērs kā dalībvalsts var definēt zaudējumu konstatēšanas kritērijus – pirmkārt, vidējais peļņas apmērs attiecīgā veida līgumos, otrkārt, vidējais pretendentu skaits šāda veida procedūrās. To ilustrē piemērs saistībā ar nelikumīgi tiešu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu: Itālijas tiesa, ievērojot to, ka attiecīgā veida līgumos peļņas apmērs parasti ir 5 % no līguma summas, kā arī ņemot vērā, ka vidēji šāda veida iepirkumos piedalās 15 līdz 20 pretendenti, aprēķināja zaudējumu apmēru kā 1/15 daļu no 5% līgumcenas.¹⁵⁷

Vienlaikus, prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas ES tiesībās, procesuālā kārtība nedrīkst būt mazāk labvēlīga par to, kura attiecas uz līdzīgām prasībām valsts teritorijā (līdzvērtības princips), ne arī padarīt par neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt Savienības tiesībās piešķirto tiesību izmantošanu (efektivitātes princips).¹⁵⁸ Lietā *Starbag* C-314/09 ES tiesa skaidroja, ka nav pieļaujams tāds dalībvalstu regulējums, kas paredz vainas konstatēšanu (publisko iepirkumu regulējuma pārkāpums kā vainojama rīcība), lai būtu tiesības uz zaudējumu atlīdzību. Turklāt no ES tiesas

---

¹⁵⁴ Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmums SKA-850/2012 (Lieta Nr.A420456612) 18.1.punkts

¹⁵⁵ Bovis C. *The Law of EU Public Procurement*. Second edition. Oxford University Press, 2015, 577.p

¹⁵⁶ ES Tiesas 09.12.2010. spriedums lietā C-568/08 *Spijker*, 90.-91.punkts

¹⁵⁷ Ponzio S. *State Liability: The Case of Italy*, In: Lichere F., Fairgrave D. (eds.) *Public Procurement Law: Damages as an Effective Remedy*, Hart Publishing: 2011, 177.p, 180.p

¹⁵⁸ ES Tiesas 09.12.2010. spriedums lietā C-568/08 *Spijker*, 90.-91.punkts

secinājumiem šajā lietā izriet, ka zaudējumu atlīdzība ir iespējama tajos gadījumos, kad ir “pietiekami nopietns” vai “būtisks” pārkāpums.¹⁵⁹

Kā norāda Augstākā tiesa, “prettiesiskas iepirkuma līguma noslēgšanas rezultātā zaudējumi var tikt nodarīti tieši tai personai, kurai tikusi liegta iespēja pretendēt uz līguma noslēgšanas tiesībām (turklāt šāda iespēja vairs nav atjaunojama, ja pakalpojumu līgums jau ir izpildīts). Tādēļ, ja vien persona vispārīgi ir atzīstama par ieinteresētu attiecīgā līguma noslēgšanā, nav pamata apšaubīt tās tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu.”¹⁶⁰

Autore secina, ka lai gan ES un nacionālās tiesības atzīst zaudējumu atlīdzības iespēju personai, kurai tikusi liegta iespēja pretendēt uz iepirkuma līguma noslēgšanu, jo pasūtītājs nav nodrošinājis atklātu procedūru, praksē šāda zaudējumu atlīdzība ir iluzora, jo šai nav personai nav radušies reāli zaudējumi, savukārt atrautās peļņas konstatēšana nav iespējama, jo nevar konstatēt zaudējumu esamību, proti, ka peļņa noteikti tiktu iegūta, ja nebūtu pieļauts publisku iepirkumu regulējuma pārkāpums.

Vienlaikus, nelikumīgas tiesas piešķiršanas gadījumā atbilstīgs atlīdzinājums personai, kurai tikusi liegta iespēja pretendēt uz iepirkuma līguma noslēgšanu, ir tieši konkurences atjaunošana, ko nodrošina ar līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tādējādi radot tiesības pretendēt uz attiecīgā iepirkuma līguma noslēgšanu.

Papildus būtu jāņem vērā, ka prettiesiski noslēgta iepirkuma līguma gadījumā zaudējumi var rasties arī personai, ar kuru iepirkuma līgums ir noslēgts. Šajā situācijā ir divas iespējamās situācijas – pirmkārt, abas līguma puses ir noslēgušas iepirkuma līgumu, apzinoties tā nelikumību, otrkārt, tirgus dalībnieks, kam piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, nav zinājis par trūkumiem, kas var būt par pamatu līguma spēkā neesamībai, proti, rīkojies labā ticībā. Pirmajā gadījumā nav nepieciešams īpaši apsvērt līguma pusei radušos zaudējumus, ja līgums tiek atcelts. Savukārt otrajā gadījumā, paturot prātā, ka pieteikumu par līguma spēkā neesamību var iesniegt 6 mēnešus, otrai līguma pusei var rasties ievērojami zaudējumi tādēļ, ka pasūtītājs ir rīkojies *ultra vires*.¹⁶¹

---

¹⁵⁹ Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011, 38.-39.p.

¹⁶⁰ Augstākās tiesas 2018.gada 29.marta spriedums SKA 426/2018 (Lieta Nr. A42019111)

¹⁶¹ Jan M. Hebly, Wynand J. Brants, European Public Procurement: Legislative History of the 'remedies' Directives 89/665/EEC and 92/13/EEC, Kluwer Law International B.V., 2011, p.187

KOPSAVILKUMS (SECINĀJUMI)

Darba noslēgumā autore izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes:

[1] Nelikumīgu tiešu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, un tādējādi pamatu iepirkuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu, var radīt situācijas, kad pasūtītājs nepamatoti piemērojis Publisko iepirkumu likumā minētos izņēmumus, nepareizi noteicis paredzamo līgumcenu, tādējādi izraugoties nepareizu iepirkuma procedūru vai to nepiemērojot vispār, nepareizi noteicis iepirkuma līguma veidu, nepamatoti sadalījis iepirkumu, bez atbilstoša pamata veicis sarunu procedūru vai arī veicis nepieļaujamus iepirkuma līguma grozījumus.

[2] Gadījumos, kad tiek piemēroti izņēmumi no pamatprincipa – pienākuma veikt atklātu procedūru, normas attiecībā uz izņēmumu piemērošanu vienmēr tulkojamas šauri. Lai samazinātu termiņu kādā iepirkuma līgums pārsūdzams un izvairītos no līguma spēkā neesamības, pasūtītājs var publicēt brīvprātīgo *ex ante* pārskatāmības paziņojumu. Vienlaikus jāņem vērā, ka šāda paziņojuma publicēšana attiecināma tikai pasūtītāja labticīgi pieļautām kļūdām, proti, ja pasūtītāja argumenti procedūras nepiemērošanā ir loģiski.

[3] Pasūtītāja lēmums nepiemērot iepirkuma procedūru nav administratīvs akts, tādējādi Publisko iepirkumu likuma 73.panta pieteikums par iepirkuma līgumu nav pielīdzināms nevienam no Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pieteikuma priekšmetiem. Tas uzskatāms par patstāvīgu pieteikuma priekšmetu administratīvajā tiesā.

[4] Attiecībā uz iepirkuma līgumiem, kas pēc dabas ir civiltiesiski līgumi, gadījumos, kas nav minēti Publisko iepirkumu likuma 74.pantā, un attiecībā uz “mazo iepirkumu” līgumiem, pieteicēja tiesības prasīt līguma atzīšanu par spēkā neesošu būtu pamatojamas ar Civillikuma 1. un 1415.pantu un šīs tiesības būtu realizējamas vispārējās jurisdikcijas tiesā.

[5] Nekonstatējot Publisko iepirkumu likuma 73.pantā minētā pieteikuma priekšnoteikumus, iepirkuma līgumu, kas pēc savas dabas ir publisko tiesību līgumi, pārsūdzēšanai ir ievērojama tāda kārtība, kā to paredz tiesību sistēma, proti, pieteikumi par publisko tiesību līgumiem atbilstoši Administratīvā procesa likuma 184. panta pirmās daļas 4. punktam iesniedzami administratīvajā tiesā. Ja pieteikuma pamatā ir strīds par pasūtītāja prettiesisku rīcību iepirkumā, tad, vērtējot, vai personai ir subjektīvās tiesības iesniegt šādu pieteikumu, tiesai būtu jāvērtē, vai attiecīgā persona, kas iesniegusi pieteikumu, atbilst Publisko iepirkumu likuma 68.panta pirmajā daļā noteiktajiem kritērijiem, proti, šī persona ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt iepirkuma līgumu, tādējādi nepieļaujot

situācijas, kad persona izmanto Administratīvā procesa likumā noteikto publisko tiesību līguma pārsūdzības institūtu, lai apietu Publisko iepirkumu likumā kā speciālajā normā paredzēto pārsūdzības kārtību.

[6] Publisko iepirkumu likuma 73.pantā ietvertajam formulējumam “tai skaitā normas par publisko tiesību līguma izskatīšanu tiesā” nav praktiskas nozīmes, jo Administratīvā procesa likuma normas jau ietver normas par publisko tiesību līguma izskatīšanu tiesā, turklāt specifiskās Administratīvā procesa likuma normas, kas ir attiecināmas uz publisko tiesību līguma izskatīšanu, piemēram, pretpieteikuma institūts (Administratīvā procesa likuma 194.²pants) šajā gadījumā nav piemērojams.

[7] Lai konstatētu personu loku, kam ir tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par iepirkuma līgumu, ir jākonstatē personas interese līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā. Par personas ieinteresētību var liecināt tas, ka pieteicēja nodarbojas ar līgumā ietverto pakalpojumu sniegšanu, tās rīcībā ir visi tehniskie līdzekļi, lai sniegtu šādu pakalpojumu, persona ir sniegusi šādus pakalpojumus pasūtītājam jau iepriekš vai piedalās citā iepirkuma procedūrā par tādu pašu iepirkuma priekšmetu, kā arī ja persona piedalījies metu konkursā un bijusi ieinteresēta iegūt līguma slēgšanas tiesības.

[8] Lai gan tiesu praksē tiek uzsvērts, ka personas interese nedrīkst būt pārāk attālināta, tā detalizētāk nav skaidrota. Par pārāk attālinātu interesi var liecināt tas, ka iepirkuma līguma darbības joma nav personas pamatdarbības joma vai arī paredzamais līguma apjoms būtiski pārsniedz personas spēju šādu līgumu izpildīt. Šie apstākļi ir vērtējami katrā konkrētajā gadījumā.

[9] Arī noslēgta iepirkuma līguma izpildē tieši iesaistītam apakšuzņēmējam var piemist subjektīvās tiesības iesniegt Publisko iepirkumu likuma 73.pantā noteikto pieteikumu. Tas tā var būt gadījumos, kad pasūtītājs pieļāvis kādus no likuma 74.panta pirmās daļas 1. vai 2.punktā minētajiem pārkāpumiem, un ja aizsargājamā interese ir saistīta ar paša pieteicēja interesi noslēgt attiecīgo iepirkuma līgumu.

[10] Latvijā būtu apsverama iespēja paplašināt to personu loku, kas var iesniegt pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, dodot iespēju iepirkuma līgumu pārsūdzēt arī Konkurences padomei un Valsts kontrolei, ņemot vērā, ka aizliegtas vienošanās un nepamatoti konkurences ierobežojumi, ko Konkurences padome savas kompetences ietvaros var konstatēt iepirkumos, kā arī tiesību pārkāpumi līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā, ko Valsts kontrole var konstatēt savās veiktajās revīzijās, var būt par pamatu iepirkuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu

[11] Lai tiesa var lemt par pieteikuma pieļaujamību, pieteicējam pieteikumā ir jāatsaucas uz konkrētu pasūtītāja pieļautu pārkāpumu, kā arī jānorāda argumenti, kā šis pārkāpums izpaudies. Nav pieļaujama formāla atsaukšanās uz kādu no likumā noteiktajiem pieteikuma pieļaujamības gadījumiem, bez norādēm kā šis pārkāpums izpaudies. Pieteikuma pamatotība vēlāk tiek vērtēta izskatot lietu pēc būtības.

[12] Iesniedzot tiesā Publisko iepirkumu likuma 73.pantā minēto pieteikumu, pieteicējam nav nepieciešams norādīt, vai tas vēlas lai līgums tiktu saīsināts, grozīts, atcelts, vai atzīts par spēkā neesošu, jo tiesa nav saistīta ar pieteicēja formulēto pieteikuma priekšmetu, bet tā pati novērtē pieteicēja prasījumu, noskaidrojot patieso pieteicēja gribu.

[13] Konstatējot Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmajā daļā minētos pārkāpumus, tiesai noteikti jāpieņem kāds no 75.panta pirmajā daļā minētajiem spriedumiem. Publisko iepirkumu likuma 75.panta trešā daļa liek tiesai veikt lietderības apsvērumus, novērtējot vai atzīt iepirkuma līgums atzīstams par spēkā neesošu vai arī tikai grozāmi tā nosacījumi, proti, tiesa izvērtē, kurš sprieduma veids konkrētajā gadījumā ir pietiekami samērīgs, iedarbīgs un preventīvs, lai nodrošinātu, ka turpmāk pasūtītājs nepieļauj šā likuma pārkāpumus. Savukārt spriedumu par iepirkuma līguma termiņa saīsināšanu var pieņemt tikai tad, ja sabiedrības interesēs ir būtiski saglabāt iepirkuma līguma radītās sekas.

[14] Ievērojot to, ka prettiesiski noslēgta iepirkuma līguma gadījumā primāri būtu jātiecas saglabāt restitūcijas iespējamību, restitūcijas iespējamības saglabāšanā būtiska nozīme ir pagaidu aizsardzības līdzekļu efektīva piemērošana.

[15] Ņemot vērā, ka pagaidu aizsardzības līdzeklis var attiekties tikai uz tiesisko attiecību, kas tiek pārsūdzēta, vēršoties tiesā ar pieteikumu par iepirkuma līgumu, kā vienīgais objektīvi iespējama pagaidu aizsardzības līdzeklis ir pārsūdzētā līguma darbības apturēšana (aizliegums pildīt iepirkuma līgumu). Turklāt tiesai, lemjot par pagaidu aizsardzības līdzekļa piemērošanu, jāņem vērā nākotnē sagaidāmais spriedums, ievērojot, ka Publisko iepirkumu likums detalizēti regulē iespējamus spriedumu veidus.

[16] Lai nodrošinātu pietiekami stingras sankcijas nelikumīgas tiesas piešķiršanas gadījumos, kad nav iespējams taisīt spriedumu par iepirkuma līguma spēkā neesamību, vai kad iepirkuma līgums jau pilnībā izpildīts, būtu apsverama iespēja ieviest naudas sodu piemērošanu pasūtītājiem.

[17] Latvijas tiesību sistēmā nav paredzētas sekas tam, ka iepirkuma līgumu atzīst par spēkā neesošu. Tā kā restitūcija balstās brīvprātības principā u, tas faktiski netiek izmantots,

līguma atzīšanai par spēkā neesošu *ex tunc* nav praktiskas iedarbības attiecībā uz jau izpildītām saistībām. Attiecīgi apsverama iespēja līguma spēkā neesamībai kā pamatprincipu izmantot *ex nunc* pieeju, to kombinējot ar naudas soda sankciju pasūtītājiem, tādējādi nodrošinot pietiekami stingras sankcijas.

[18] Izpildījumu atprasīšana pēc tam, kad iepirkuma līgums atzīts par spēkā neesošu *ex tunc*, būtu iespējama tikai tad, ja konstatējama arī personas, ar kuru iepirkuma līgums noslēgts, vainojama rīcība.

[19] Lai gan ES un nacionālās tiesības atzīst zaudējumu atlīdzības iespēju personai, kurai tikusi liegta iespēja pretendēt uz iepirkuma līguma noslēgšanu, jo pasūtītājs nav nodrošinājis atklātu procedūru, praksē šāda zaudējumu atlīdzība ir iluzora, jo šai nav personai nav radušies reāli zaudējumi, savukārt atrautās peļņas konstatēšana nav iespējama, jo nevar peļņa noteikti tiktu iegūta, ja nebūtu pieļauts publisku iepirkumu regulējuma pārkāpums.

[20] Nelikumīgas tiesas piešķiršanas gadījumā atbilstīgs atlīdzinājums personai, kurai tikusi liegta iespēja pretendēt uz iepirkuma līguma noslēgšanu, ir tieši konkurences atjaunošana, ko nodrošina ar līguma atzīšanu par spēkā neesošu, tādējādi radot tiesības pretendēt uz iepirkuma līguma noslēgšanu. Tomēr zaudējumu atlīdzināšanas iespējamības palielināšana varētu uzlabot kopējo sistēmas efektivitāti, samazinot nelikumīgas tiesas piešķiršanas gadījumu skaitu.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Normatīvie akti

Starptautiskie un ES tiesību akti

1. Agreement on Government Procurement, World trade organization, pieejams: https://www.wto.org/english/tratop_e/gproc_e/gp_gpa_e.htm
2. Līgums par Eiropas savienības darbību. Parakstīts Lisabonā 2007. gada 13. decembrī
3. Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK. Pieņemta 26.02.2014.
4. Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK. Pieņemta 26.02.2014.
5. Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 2007/66/EK, ar ko Padomes Direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā. Pieņemta 11.12.2007.
6. Padomes direktīva 89/655/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām. Pieņemta 21.12.1989.

Latvijas normatīvie akti

1. Administratīvā procesa likums: LV likums. Pieņemts 25.10.2001.
2. Civillikums: LV likums. Pieņemts 28.01.1937.
3. Civilprocesa likums: LV likums. Pieņemts: 14.10.1998.
4. Publisko iepirkumu likums: LV likums. Pieņemts 15.12.2016.
5. Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums: LV likums. Pieņemts 02.02.2017.
6. Valsts pārvaldes iekārtas likums: LV likums. Pieņemts 06.06.2002.
7. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums: LV likums. Pieņemts 02.06.2005.

Citu valstu tiesību akti

1. Lietuvas Republikas Publisko iepirkumu likums, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C54AFFAA7622/WhWKOuQVUF>
2. Vācijas Civillikums BGB, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/

Judikatūra

ES Tiesas nolēmumi

1. ES Tiesas 2000.gada 7.decembra spriedums lietā C-324/98 *Telaustria*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=45859&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=127006>
2. ES Tiesas 2005.gada 11.janvāra spriedums lietā C-26/03 *Stadt Halle*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=49805&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=127924>
3. ES tiesas 2007.gada 13.marta spriedums lietā C-432/05 *Unibet*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=62136&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=127802>
4. ES tiesas 2007. gada 18. jūlija spriedums lietā C-503/04 *Commission v Germany*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=62895&pageIndex=0&doclang=en&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2702438>, kā arī
Ģenerālvokātes secinājumi lietā, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=62845&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2702438>
5. ES Tiesas 2010.gada 30.septembra spriedums lietā C-314/09 *Strabag*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=83731&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=129737>
6. ES Tiesas 2010.gada 9.decembra spriedums lietā C-568/08 *Spijker*, pieejams
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=83857&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=129410>
7. ES tiesas lietā 2014. gada 11. septembra spriedums lietā C-19/13 *Ministero dell'Interno v. Fastweb SpA*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=157520&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2710322>,
ģenerālvokāta secinājumi pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=150801&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=2710322>

8. ES Tiesas 2014.gada 6.novembra spriedums lietā C-42/13 *Cartiera dell'Adda*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=159290&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=126358>
9. ES Tiesas 2016.gada 2.jūnija spriedums lietā Nr. C-27/15 *Pippo Pizzo*, pieejams:
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=179463&pageIndex=0&doclang=LV&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=126240>

Satversmes tiesas nolēmumi

1. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2006. gada 14.marta spriedums lietā Nr. 2005-18-01 "Par Civilprocesa likuma 449. panta ceturtajā daļā ietvertās normas vārdu "un trešajā daļā" un Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmes atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.pantam", pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2005-18-01_spriedums.pdf
2. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2012. gada 6. decembra spriedums lietā Nr. 2012-01-01 „Par Atkritumu apsaimniekošanas likuma pārejas noteikumu 12. punkta, ciktāl tas attiecas uz līgumiem, kas noslēgti, nepiemērojot normatīvos aktus par publisko iepirkumu vai neatbilstoši normatīvajiem aktiem par publisko iepirkumu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam”, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=/wp-content/uploads/2016/02/2012-01-01_Spriedums.pdf
3. Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2013. gada 18. decembra spriedums lietā Nr. 2013-06-01 "Par likuma „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” 23. panta piektās daļas 2. punkta un 23.¹ panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam”, pieejams: http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/02/2013-06-01_Spriedums.pdf

AT nolēmumi

1. Augstākās tiesas 2009.gada 12.jūnija lēmums lietā Nr.SKA-472/2009 (lieta Nr.A42781808), nav publicēts
2. Augstākās tiesas 2009.gada 8.septembra lēmums lietā Nr. SKA-721/2009, pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/4779>

3. Augstākās tiesas 2010.gada 24.marta lēmums SKA – 293/2010 (lieta Nr. A8080309/2), pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/4754>
4. Augstākās tiesas 2010.gada 19.oktobra lēmums SKA – 853/2010 (lieta Nr. A7010510/37), nav publicēts
5. Augstākās tiesas 2011.gada 5.janvāra lēmums SKA-250/2011 (lieta Nr. A420791610), nav publicēts
6. Augstākās tiesas 2011.gada 16.marta lēmums SKA – 468/2011 (lieta Nr. A420398611), nav publicēts
7. Augstākās tiesas 2011.gada 10.maija lēmums SKA-544/2011 (Lieta Nr. A7052010/18), nav publicēts
8. Augstākās tiesas 2011.gada 22.jūlija lēmums SKA-801/2011 (Lieta Nr. A420516311), nav publicēts
9. Augstākās tiesas 2012.gada 22.decembra spriedums SKA-1390/2014 (Lieta Nr.A420372114), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/360052.pdf>
10. Augstākās tiesas 2012.gada 17.augusta lēmums SKA-850/2012 (Lieta Nr.A420456612), nav publicēts
11. Augstākās tiesas 2012.gada 8.oktobra lēmums SKA-678/2012 (Lieta Nr.6-70015612), nav publicēts
12. Augstākās tiesas 2012.gada 6.novembra lēmums SKA-903/2012 (Lieta Nr. 6-70045412/2), pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/4529>
13. Augstākās tiesas 2012.gada 20.novembra lēmums SKA-1020/2012 (Lieta nr.A420456612), nav publicēts
14. Augstākās tiesas 2013.gada 3.aprīļa lēmums lietā Nr.SKA-185/2013, pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/4438>
15. Augstākās tiesas 2013.gada 23.aprīļa lēmums SKA- 497/2013 (Lieta Nr.6-80002513/22), nav publicēts
16. Augstākās tiesas 2013.gada 2.maija rīcības sēdes lēmums SKA-494/2013 (Lieta Nr. A420513511) nav publicēts
17. Augstākās tiesas 2013.gada 1.jūlija lēmums SKA- 541/2013 (Lieta Nr.A420307713) nav publicēts
18. Augstākās tiesas 2013.gada 29.jūlija lēmums SKA-848/2013 (Lieta Nr.A420395913), nav publicēts

19. Augstākās tiesas 2013.gada 17.oktobra lēmums SKA-986/2013 (Lieta Nr. A420417313), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/348823.pdf>
20. Augstākās tiesas 2014.gada 16.aprīļa lēmums SKA-540/2014 (Lieta Nr.6-70000714/22), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/356591.pdf>
21. Augstākās tiesas 2014.gada 22.oktobra spriedums SKA-807/2014 (Lieta Nr.A420572412), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/189124.pdf>
22. Augstākās tiesas 2014.gada 22.decembra lēmums SKA-1390/2014 (Lieta Nr.A420372114), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/360052.pdf>
23. Augstākās tiesas 2015.gada 23.janvāra spriedums SKA-17/2015 (lieta Nr.A42513407), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/200584.pdf>
24. Augstākās tiesas 2015.gada 26.marta lēmums SKA-46/2015 (lieta Nr. A420281013), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/208589.pdf>
25. Augstākās tiesas 2015.gada 8.decembra spriedums SKA-550/2015 (lieta Nr.A420307713), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/245545.pdf>
26. Augstākās tiesas 2016.gada 7.aprīļa lēmums SKA-882/2016 (lieta Nr. A420147316), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/372393.pdf>
27. Augstākās tiesas 2016.gada 14.aprīļa lēmums SKA-904/2016 (lieta Nr. 680001216)
28. Augstākās tiesas 2016.gada 26.maija spriedums SKA-71/2016 (Lieta Nr.A420437813), pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/4298>
29. Augstākās tiesas 2016.gada 16.jūnija lēmums SKA-1105/2016 (Lieta Nr.6-80021716), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/371546.pdf>
30. Augstākās tiesas 2016.gada 19.augusta lēmums SKA-1367/2016 (lieta Nr. A420226016), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/371319.pdf>
31. Augstākās tiesas 2016.gada 24.oktobra lēmums SKA-1510/2016 (Lieta Nr. A420289416), pieejams:
<https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/370001.pdf>

32. Augstākās tiesas 2017.gada 17.marta lēmums SKA-882/2017 (Lieta Nr. 6-7-00006-17/16), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/376347.pdf>
33. Augstākās tiesas 2017.gada 27.aprīļa lēmums SKA-1046/2017 (Lieta nr. 670004317), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/376374.pdf>
34. Augstākās tiesas 2017.gada 8.jūnija lēmums lietā Nr. SKA-1190/2017 (A420163817), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/376392.pdf>
35. Augstākās tiesas 2017.gada 9.augusta lēmums SKA-1458/2017 (Lieta Nr. A420250217), pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5227>
36. Augstākās tiesas 2017.gada 7.novembra lēmums SKA-1570/2017 (Lieta Nr. A420278417), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/375039.pdf>
37. Augstākās tiesas 2018.gada 20.februāra lēmums SKA-932/2018 (Lieta Nr.A420143417), pieejams <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/347011.pdf>
38. Augstākās tiesas 2018.gada 23.marta lēmums SKA-1060/2018 (Lieta Nr. A42033931), pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5527>
39. Augstākās tiesas 2018.gada 29.marta spriedums SKA 426/2018 (Lieta Nr. A42019111), pieejams <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5401>
40. Augstākās tiesas 2018.gada 21.maija lēmums SKA-1222/2018 (Lieta Nr. A420171118), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/354871.pdf>
41. Augstākās tiesas 2018.gada 28.maija lēmums SKA-1103/2018 (Lieta Nr.A420140118), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/354878.pdf>
42. Augstākās tiesas 2018.gada 29.jūnija lēmums SKA-1320/2018 (Lieta Nr. A420191718), pieejams: <http://at.gov.lv/downloadlawfile/5494>
43. Augstākās tiesas 2018.gada 27.augusta lēmums SKA-1329/2018 (Lieta Nr. A420134917), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/361747.pdf>
44. Augstākās tiesas 2018.gada 11.septembra spriedums lietā SKA-945/2018 (lieta Nr. A420372114), pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/362226.pdf>

1. Augstākās tiesas prakses apkopojums publisko iepirkumu lietās, 2017, Pieejams: http://www.at.gov.lv/files/uploads/files/6_Judikatura/Tiesu_prakses_apkopojumi/2017/2-Apkopojums_publiskie%20iepirkumi_2017_31_10.docx
2. Augstākās tiesas prakses apkopojums par Civillikuma 1415. panta piemērošanu, 2008, pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/summaries/2008/tiesu_prakses_apkopojums_3_2008.doc
3. Augstākās tiesas ES tiesas prakses apkopojums publisko iepirkumu lietās, 2017, pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/6_Judikatura/Tiesu_prakses_apkopojumi/2017/ES_T_apkopojums_publiskie_iepirkumi_2017_2_11_2017.docx

Juridiskā literatūra

1. Bovis C. The Law of EU Public Procurement. Second edition. Oxford University Press, 2015
2. Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016
3. Briede J. Administratīvais akts. Rīga, Latvijas vēstnesis, 2003
4. Briede J. red. Administratīvais process tiesā. Rīga, Latvijas Vēstnesis, 2008
5. Danovskis E. Iestādes lēmuma un civiltiesiska līguma mijiedarbība. Jurista vārds, 2009, Nr.30
6. Danovskis E. Publisko un privāto tiesību dalījuma nozīme un piemērošanas problēmas Latvijā, Promocijas darbs, Latvijas Universitāte, 2012
7. Hebly Jan M., Brants Wynand J. European Public Procurement: Legislative History of the 'remedies' Directives 89/665/EEC and 92/13/EEC, Kluwer Law International B.V., 2011
8. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. – Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011
9. Lichere F., Fairgraive D. (eds.) Public Procurement Law: Damages as an Effective Remedy, Bloomsbury UK, 2011. Web. [EBSCOhost Academic Collection]
10. Paine F. J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002

11. Priekulis J. Cēloņsakarības izpratne administratīvajā procesā: Zaudējumi. Latvijas Republikas Satversmei – 95. Latvijas Universitātes 75. zinātniskās konferences rakstu krājums. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2017
12. Treumer S., Lichere F. Enforcement of Public Procurement rules. European Procurement Law series vol.3. DJOF Publishing Copenhagen, 2011
13. Trybus M., Caranta R, Edestam G. EU Public Contract Law. Public procurement and beyond. Bruylant, Bruxelles, 2014
14. Višķere I., Ratnika S. Pieteikums par publisko tiesību līgumu. Jurista Vārds, 24.04.2018., Nr. 17/18 (1023/1024), 43.-51.lpp

Citi avoti

1. Likumprojekta “Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/55ECE286BEC44E38C22576A1002CEBD8?OpenDocument>
2. Likumprojekta “Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” anotācija. Pieejama: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/694AAD4D126CB917C22579360039C767?OpenDocument>
3. Komisijas 2017.gada 24.janvāra ziņojums Nr. COM(2017) 28 Eiropas Parlamentam un Padomei par Direktīvas 89/665/EEK un Direktīvas 92/13/EEK, kuras grozītas ar Direktīvu 2007/66/EK, efektivitāti saistībā ar pārskatīšanas procedūrām publiskā iepirkuma jomā, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52017DC0028>
4. Study to explore data availability at the national level in order to develop indicators for evaluating the performance of the Remedies Directives, European Commission, 2019, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/33981>

DOKUMENTĀRĀ LAPA

Maģistra darbs “Subjektīvās tiesības iebilst pret iepirkuma līgumu, kas noslēgts nepiemērojot likumā noteiktās procedūras” izstrādāts Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Valststiesību zinātņu katedrā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autore: A.Vendta

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Darba vadītājs: docents Dr.iur. E. Danovskis

Recenzents:

Darbs iesniegts Valststiesību zinātņu katedrā:

Dekāna pilnvarotā persona:

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē:

Komisijas sekretārs: